

VERSLAG van de vergadering van de Financiële Audit Commissie van 27 november 2019 in het Provinciehuis van Utrecht

Voorzitter:

Drs. E.H.R. Dinklo;

Aanwezig:

Drs. R. Strijk (gedeputeerde), mw. H. Bittich (Denk), mw. A.C. Boehouwer (GroenLinks), mr. B.M.H. de Brey, MBA (VVD), R.G.J. Dercksen (PVV), ing. L.C. van den Dikkenberg (SGP), M.J. de Droog, MSc. RA (D66), M.E.J. Eggermont (SP), mw. mr. N.M. Groen MA (GroenLinks), mw. N. de Haan-Mourik (ChristenUnie), mw. W.M.M. Hoek (50PLUS), V.C. Janssen (VVD), mw. M. Lejeune-Koster (PvdA), drs. J.H. van Oort (ChristenUnie), J.C. van Wijk (FvD) en W. Wijntjes (CDA);

Van ambtelijke zijde aanwezig:

Drs. T.J. Dorst (griffier) en mw. G. van Weerd (verslag).

---

1. OPENING EN ALGEMEEN

1.1 Opening

De voorzitter opent de vergadering met een woord van welkom, in het bijzonder heet hij de accountants van PWC en EY welkom.

1.2 Vaststellen agenda

De agenda wordt vastgesteld met in achtneming van het volgende:

De voorzitter deelt het volgende mede:

- Voorrang wordt gegeven aan de inspreker bij agendapunt 2.6, de heer Hartveld.
- Agendapunt 3.1, memo fractieverantwoording 2018-2019 Q1 en afwikkeling totale collegeperiode, wordt voor kennisgeving aangenomen.
- Op verzoek van de heer Van Oort wordt eerst agendapunt 2.4 (opschorten controle jaarrekening) en daarna agendapunt 2.3 (kennismaking met nieuwe controle Martine Koedijk) behandeld.
- De ChristenUnie had gevraagd om de aanwezigheid van gedeputeerde Van Muilekom in deze vergadering maar hij is verhinderd. De ChristenUnie zal om die reden tijdens de infosessie van 11 december vragen stellen.

1.3 Mededelingen

Geen.

1.4 Rondvraag

De heer De Droog deelt mede dat D66 constateerde dat er geregeld vragen zijn over de kaders en de wijze waarop de controlerende, kaderstellende en vertegenwoordigende rol van PS op het gebied van Financiën goed kan worden ingevuld. Het is belangrijk dat PS heldere verwachtingen over en weer hebben. De FAC biedt geen rust en tijd voor een reflectie hierop. D66 wil daarom de andere fracties vragen of er een of meerdere keren los van de commissie met elkaar over financiën van gedachten kan worden gewisseld, om daar samen met de griffie invulling aan te kunnen geven.

De heer Janssen vindt dit een goede suggestie. Zijn fractie had bij de decemberwijzigingen vragen over hoe het coalitieakkoord zich verhoudt tot de werkwijze van het college van GS. De VVD neemt de suggestie van D66 graag over.

De heer Eggermont vindt een rustige setting ook belangrijk maar de SP heeft geen enkele behoefte om buiten de openbaarheid over deze zaak te spreken: dat kan prima in de reguliere FAC vergadering en in het openbaar.

De heer Wijntjes kan zich vinden in het voorstel van D66, bij voorkeur op een leuke locatie.

Mevrouw Bittich deelt mede dat ook Denk zich kan vinden in het voorstel om buiten de reguliere vergadering om met elkaar in gesprek te gaan over de rol en kaderstelling van PS op het gebied van financiën.

Mevrouw Lejeune is eveneens van mening dat het goed is om “met de benen op tafel” te spreken over de kaderstellende en controlerende rol van PS in het algemeen, met daarbij de kanttekening dat wat openbaar besproken kan worden, niet binnenkamers moet gebeuren.

De heer V.d. Dikkenberg vindt het een goed idee om daarover een aparte FAC vergadering te beleggen. Hij wil dat wel in commissieverband doen. Het gaat hier om cruciale tools van PS, bij voorkeur met een adviserende rol van de controller.

De heer Eggermont vraagt wat in dit kader onder ‘algemeen en niet politiek’ moet worden verstaan. Hij sluit zich voorts aan bij de woorden van de heer V.d. Dikkenberg.

Mevrouw Bittich is het ermee eens dat het niet alleen maar mag gaan om de inhoud van dossiers, maar vooral over de invulling van de controlerende taak van PS en hoe dat moet worden neergezet.

De heer Dercksen heeft met name de coalitiepartijen in de afgelopen jaren bij herhaling verzocht hun controlerende taak serieus te nemen, maar die oproep was bijna altijd aan dovemans oren gericht. Hij wordt wat cynisch als hij nu hoort dat PS taken moet gaan afkaderen, terwijl dat allang duidelijk is. De PVV zal wel deelnemen aan de discussie, met daarbij de kanttekening dat zijn fractie in het verleden hier meermalen op heeft gehamerd.

Mevrouw Groen staat achter het voorstel van D66. Zij sluit aan bij de woorden van de heer V.d. Dikkenberg, mevrouw Dittich en de heer Dercksen. De taken en rollen van PS zijn wel duidelijk maar ook zij heeft behoefte aan advies van de controller hoe de FAC meer grip kan krijgen op de financiën. Zij zou niet weten waarom zo'n gesprek niet in een FAC vergadering zou kunnen.

De heer Van Oort deelt mede dat de ChristenUnie de uitnodiging van D66 graag aanneemt; het is goed daarover buiten het officiële vergaderverband om te spreken, zonder de vaste vergaderorde. Het gaat immers om interactie en een goed gesprek dat voorbij de politiek gaat.

Mevrouw Hoek kan zich vinden in het voorstel van D66 maar dat mag niet leiden tot vertraging. Zij pleit voor voortgang en versnelling. Voor een gesprek over de kaderstellende en controlerende taak van PS is h.i. een strakke regie nodig en dat vraagt ook het nodige voorwerk.

De heer Van Wijk hoort de behoefte aan meer kwaliteit, ook in deze commissie. Of dat binnen of buiten een FAC vergadering gebeurt, maakt hem niet uit. Wel vindt hij het belangrijk dat er een verslag van de bespreking wordt gemaakt. Hij is er geen voorstander van om buiten commissievergaderingen om besluiten te nemen die niet openbaar gemaakt worden.

De heer De Droog meent dat het niet zozeer gaat om politieke en besluitvormingsvragen gaat. Het gaat erom dat PS weten wat zij GS als kaders meegeven en waar PS GS op mogen controleren. Tegelijkertijd moet worden nagegaan wat er al is afgesproken. Doel is de controlerende taak van PS te verbeteren. Hij

hoort bij deze commissie een positieve grondhouding om dit nader uit te werken en zijn vraag is of de griffie dat wil doen.

De heer Eggermont wil evenals FvD dat er een verslag van de bespreking wordt gemaakt. Ook openbaarheid is voor hem essentieel.

De heer De Droog kan zich erin vinden dat er een verslag van de bespreking wordt gemaakt.

De voorzitter vraagt de griffier hierover een voorstel te maken. Hij constateert voorts dat het merendeel van de commissie van oordeel is dat er van het gesprek een verslag moet worden gemaakt, dat in ieder geval openbaar is.

De heer De Brey wil een rondvraag stellen naar aanleiding van een actueel punt. Eneco is verkocht en dat betekent dat de provincie – op historische gronden – een financiële claim kan neerleggen. Heeft het college in de afgelopen periode contact gehad met verkopers of kopers en wat is hier de uitkomst van? Hoe verhoudt de verkoop zich tot de afwikkeling van de claim?

Gedeputeerde Strijk antwoordt dat PUEM in 2003 is verkocht. Bij de verkoop van de aandelen is er een privatiseringsvergoeding afgesproken, die zou gelden voor een periode van 10 jaar. Inderdaad loopt er nu een rechtszaak over het verlengen van die periode. De verkoop is, onder voorbehoud van goedkeuring door de aandeelhouders, inmiddels beklonken. De provincie heeft deze casus nog steeds scherp staan via de NV Houdstermaatschappij met aandelen. De verkoop heeft € 4,1 miljard opgeleverd. Zolang de kwestie onder de rechter is, kan hij daarover geen uitspraak doen.

1.5 [Verslag vergadering FAC d.d. 11 september jl.](#)

Het verslag van deze vergadering wordt vastgesteld.

De heer Wijntjes las in het verslag een aantal opvattingen over de relatie tussen de FAC en de accountant. Hij hecht eraan daarover een officiële afspraak te maken. Een gesprek met de accountant dient volgens hem via de FAC te lopen, om als FAC de regie te kunnen behouden.

De heer Janssen lijkt dat een ordentelijke manier van werken. Zo is het ook bedoeld. De contacten met de accountant dienen altijd via de griffie en de FAC te lopen.

De heer Eggermont beaamt dat met daarbij de kanttekening dat ook is afgesproken dat afzonderlijke commissieleden de mogelijkheid moeten hebben individueel vragen aan de accountant te stellen. De antwoorden op die vragen zullen naar alle leden van de FAC worden gezonden.

Mevrouw Lejeune begrijpt van de heer Wijntjes dat de FAC het aanspreekpunt voor de accountant dient te zijn.

De heer Wijntjes onderschrijft dat maar in beginsel moeten individuele commissieleden vragen kunnen stellen aan de accountant, maar dat moet dan wel via de FAC gebeuren.

Mevrouw Lejeune is het daarmee eens.

De voorzitter memoreert dat de FAC in januari gaat spreken over het opdrachtgeverschap van PS richting accountant. Hij stelt voor de suggestie van de heer Wijntjes in dat kader uitgebreid aan de orde te stellen.

Mevrouw Bittich sluit zich daar geheel bij aan.

1.6 [Termijnagenda FAC en motielijst](#)

De heer Eggermont memoreert dat enkele maanden geleden het statenvoorstel voor het financieringsbeleid werd doorverwezen. Zijn vraag is wanneer dat in deze commissie of in de commissie BEM wordt besproken.

Gedeputeerde Strijk antwoordt dat behandeling inderdaad langer duurt dan gedacht, o.a. omdat er definities moesten worden aangepast en omdat er sprake was van een afstemmingsvraagstuk. Hij verwacht dat hij het stuk nog voor de kerst aan de commissie kan zenden, zodat het in de januarivergadering aan de orde kan worden gesteld.

De heer V.d. Dikkenberg wil het memo over de Utrechtse ramingsystematiek nog niet als afgehandeld beschouwen. Hij wil dit stuk op de termijnagenda handhaven. Aldus wordt besloten.

2. TER BESPREKING

2.6 Memo complexe projecten

De voorzitter geeft eerst het woord aan inspreker, de heer Hartvelt.

De heer R. Hartveld deelt mede dat hij jarenlang betrokken is geweest bij de financiën voor de onderdoorgang te Maarsbergen: daar komt zijn ervaring uit voort. Dat bepaalt zijn houding dat er goed moet worden gekeken naar financiële afspraken. Hij wil ingaan op de hobbels die hij in het proces te Maarsbergen heeft ervaren, zodat deze in de toekomst kunnen worden voorkomen.

Hij leest de volgende notitie voor:

“In mijn inspraak van 19 november 2018 heb ik gewezen op de ondoorzichtige wijze van begroten bij grote projecten, waarbij op dat moment het project “de Uithof” en de jaarrekening 2017 een grote rol speelde.

Mijn suggestie was de begroting m.b.t. het project “Onderdoorgang Maarsbergen” en dan met name alle perikelen rond de inmiddels afgelegde en dus niet met geheimhouding belaste begroting Dorpsplan Maarsbergen, als leermodel te nemen.

Dit leermodel, in eerste instantie ingebracht door de heer van den Dikkenberg en later aangevuld met de Maarsbergen-case door de heer Wijntjes, zou alle zaken m.b.t. een begroting voor eenieder inzichtelijk maken en een praktische leidraad kunnen vormen voor een meer inhoudelijke bijdrage/ controle bij toekomstige begrotingen.

Deze exercitie zou naast de algehele nog vast te stellen beleidslijnen ook een antwoord moeten kunnen geven op een aantal praktische vragen als al of niet reserveren van bedragen voor “opstartkosten”.

Hierbij rekening houdend met de uitgangspunten conform de Code maatschappelijke Participatie MIRT-projecten.

Maatschappelijke participatie is de deelname van burgers, bedrijven en maatschappelijke organisaties aan het beleid- en besluitvormingsproces, oftewel het planproces. Participatie is nodig om informatie, kennis, belangen en standpunten te delen, met als doel een kwalitatief beter besluit, met meer draagvlak en een korte doorlooptijd. Deze doelen worden bereikt door de meedenkkracht, initiatieven en ideeën uit de maatschappij te gebruiken. Participatie is succesvol als de verantwoordelijke bestuurders het enthousiast ondersteunen, ambtenaren het proces vakkundig regisseren en de inbreng vanuit het publiek een warm welkom krijgt.

- a. Indien te reserveren, dan buiten de begroting, als aparte kostenpost. NB. indien deze binnen de begroting worden geplaatst, worden ze meegenomen bij de doorberekening van allerlei opslagen.
- b. Urendoorberekening van betrokken partijen zoals in dit geval GUH en Provincie, gelijk aan Pro Rail.
- c. Heroverweging van geheimhouding en zoeken naar vaste verhoudingen zoals binnen de SSK berekening.

- d. Doorberekening van kosten op een centraal punt bijhouden. NB. Pro Rail , als penningmeester, verrekende eigen kosten met onder haar beheer zijnde gelden van het Ministerie van Infrastructuur.
- e. Indien budget wordt verstrekt door verschillende partijen, verrekenmodellen m.b.t. rente/indexering onderling vastleggen.

Dit is zijn bijdrage voor een beter inzicht naar de toekomst. Inmiddels is er in Rhenen een bedrag van € 9 miljoen uitgegeven en verdwenen, aldus de heer Hartveld.

De voorzitter geeft de commissie gelegenheid vragen te stellen aan de inspreker.

De heer De Droog vraagt de inspreker aan te geven of het gemakkelijk is om een aansluiting te maken met begrotingen van deze provincie.

De heer Hartvelt heeft ervaren dat dergelijke aansluitingen niet te maken zijn. De stukken zijn versluierd en in verschillende delen onderverdeeld.

De heer Wijntjes vindt dit een interessante bijdrage van de inspreker. In de nota investeringen, waarin de complexe projecten met kostensoorten e.d. zijn beschreven, mist hij de planvoorbereidingskosten. Hij stelt voor de bijdrage van de heer Hartveld te betrekken bij het herijken van de nota investeringen, complexe projecten. Zorgelijk vindt de heer Wijntjes het dat Prorail wat betreft het project Maarsbergen fungeert als slager die zijn eigen vlees keurt. Daarvoor moet een spelregel worden opgenomen.

De heer Hartvelt vindt het heel merkwaardig dat het ministerie van Infrastructuur € 25 miljoen bij Prorail heeft ondergebracht, tussen 2006 en 2015, bij de accordering van het Dorpsplan. Over die periode is € 1,6 miljoen rente bijgeschreven terwijl er later over kleinere bedragen een veel grotere indexering werd toegepast. Het is inderdaad noodzakelijk daar afspraken over te maken, los van het feit dat Prorail als penningmeester de facturen bij zichzelf kon neerleggen en deze verrekende. Dat is een merkwaardige situatie.

De voorzitter dankt de inspreker voor zijn bijdrage.

Vervolgens wordt agendapunt 2.6 inhoudelijk besproken.

Dit punt is opgewarderd door D66, de SGP en de VVD.

De heer De Droog deelt mede dat het D66 gaat om inzicht in en grip op de 'Utrechtse ramingsystemathiek'. Ten tijde van de toezegging is expliciet besproken om Maarsbergen als voorbeeld te nemen. D66 wil graag aan de hand van dit project leren hoe de begroting van dit project zich in verschillende fasen ontwikkelt alsook in komende tijd zal worden beheerst. Verder wil D66 met de andere partijen in gesprek over mogelijke andere complexe projecten en het volgen daarvan. D66 denkt daarbij aan de beheersing van infraprojecten (zoals programma U-Ned, het project N201, de Rijnbrug en de onderdoorgang Maarsbergen), maar ook aan het project ter versterking van de provinciale organisatie en de realisatie van nieuwe natuur (NNN en groene contour).

De heer V.d. Dikkenberg wil graag met het college en de andere commissieleden van gedachten wisselen of dit memo voldoende vertrouwen biedt in een goede betrokkenheid van PS bij complexe projecten. Zijn fractie is echter ook geïnteresseerd in de minder complexe projecten die nu in feite buiten beeld zijn. Hij kan zich voorstellen dat daarvoor een soort dashboard methode wordt ontwikkeld om de voortgang, de kosten, de risico's e.d. met een zekere regelmaat in beeld te brengen. Hij bedoelt ook de zachte projecten, zoals de organisatieverandering en U Ned. Aan de hand van voortgangsrapportages krijgen PS de gelegenheid om zo nodig bij te sturen. Al langer leeft bij de SGP de wens tot een dergelijke

controleprotocol dat onder de jaarrekening en het accountantsdocument valt, maar daar geen onderdeel van is.

Voorts stelt de SGP voor om met enkele leden uit deze commissie een begroting daadwerkelijk bij de horens te vatten, zoals in het reglement van orde is benoemd. Dan kan de ontwikkeling en de tot standkoming van de begroting worden onderzocht zodat daaruit lessen kunnen worden getrokken in relatie tot de nota investeren.

De heer De Brey vraagt of bedoeld wordt op de methode Duisenburg.

De heer V.d. Dikkenberg weet niet of dat de methode Duisenberg is. Hij heeft behoefte na te lopen welke afspraken er zijn gemaakt en hoe PS zich daaraan hebben gehouden, dit om er lessen van te leren. Hij illustreert dit met het voorbeeld dat er plotseling een post Onvoorzien Onvoorzien is geïntroduceerd. Hij wil graag weten waar dat geld voor wordt aangewend. Dat is nu niet duidelijk, dus kan daar nu niet op worden gestuurd.

De heer De Brey vraagt zich af hoe dit stuk zich verhoudt tot de nota investeren. Daarin staat een lijst die kan worden afgevinkt en daaruit blijkt of het gaat om een groot project, een complex project of een groot complex project.

Gedeputeerde Strijk constateert een misverstand over de bedoeling van dit memo. De inzet van dit memo is niet geweest om in te gaan op de Utrechtse ramingsystematiek. In de eerste zin wordt daar ook niet aan gerefereerd. Daar staat dat er in PS van 30 september jl. een gesprek plaatsvond met de heer Eggermont, toen hij zijn zorg uitsprak over de grootmazige jaarrekeningcontrole, waardoor knelpunten rond projecten met een kleine omvang niet kunnen opvallen. Spreker gaf toen aan dat hij daar op terug zou komen. Hij kwam er achter dat in de nota Investeren op pag. 34 t/m 37 al veel staat. Voor ieder complex project maken PS afspraken bij het uitvoeringskrediet, zoals het regelmatig uitbrengen van een basisrapportage. PS benoemen dan ook de frequentie en de inhoud van die basisrapportage. Automatisch geldt voor een complex project een programma van tegenspraak, nl. het organiseren van ambtelijke denkkracht in contra expertise, audit, gateway reviews en andere vormen van kritische externe reflectie. Dat moet worden ingebouwd en daarover moet worden gerapporteerd. Bij een complex project moet er ook een onafhankelijke doorlichting van het project komen.

Spreker wilde erop wijzen, in het licht van de discussie met de heer Eggermont, dat PS die instrumenten al hebben, maar dat daar in de afgelopen jaren nog nooit gebruik van is gemaakt. PS hebben nog nooit het stempel "complex" op een project gezet. Er zijn wel drie complexe projecten, maar die zijn door GS als zodanig aangeduid. Met dit memo wilde spreker aangegeven dat PS over een krachtig instrument beschikt bij complexe projecten. Inderdaad is het goed om af en toe te analyseren welke projecten als complex moeten worden aangeduid, zoals de heer De Droog suggereerde. Daarbij moeten PS zich dan wel realiseren dat er bij een complex project verschillende zaken gaan lopen, zoals kwartaalrapportages, het organiseren van tegenspraak, audits, onafhankelijke expertise inschakelen e.d. en dat brengt de nodige kosten met zich mee. Dat is een afweging van PS.

Ook hij is er voorstander van de Utrechtse ramingsystematiek op de actielijst te laten staan. De bedoeling is dat hij daarop in april bij de FAC terugkomt.

De heer Eggermont laat weten dat er bij complexe investeringen een tegenbegroting moet worden gemaakt. Het gaat vaak om grote politieke besluiten met een vaak minimale post onvoorzien, om de begroting toch maar door PS te laten goedkeuren. De SP vindt het belangrijk dat de post onvoorzien reëel wordt ingeschat. Het is dan ook nuttig dat PS de door de gedeputeerde beschreven instrumenten gaan gebruiken.

De heer V.d. Dikkenberg is blij dat de Utrechtse ramingsystematiek op de actielijst blijft staan en dat de gedeputeerde daar in april op zal terugkomen. Tot april 2020 kan de FAC dan een begrotingsonderzoek uitvoeren. Hij vraagt wie daarvan voorstander is. Hij begrijpt dat PS een tool hebben voor complexe

projecten. Hij wijst erop dat bv. het project Rijnbrug “slechts” gaat om de vervanging van een brug, echter, dat kan gepaard gaan met risico’s waarover PS moeten worden geïnformeerd maar dat vraagt dan niet om het in gang zetten van het totale protocol voor complexe projecten. Hij zoekt naar een eenvoudig dashboard waarmee de stand van zaken van een project inzichtelijk kan worden gemaakt. Hij wil niet overal het stempel “complex” op projecten zetten: het gaat om het vinden van een middenweg zodat PS vaker een gestructureerde update krijgen van wijzigingen in projecten.

Mevrouw Dittich voelt wel voor een begrotingsonderzoek, zoals door de SGP wordt bepleit, maar zij weet niet hoe dat vorm moet krijgen. Zij wil voorkomen dat er een klein groepje FAC-leden gaat ontstaan dat meer financieel onderlegd is dan anderen. Het is belangrijk dat de volledige FAC meer zicht en grip krijgt op de begroting: daar hebben h.i. alle FAC leden behoefte aan.

De heer V.d. Dikkenberg memoreert dat de gehele FAC zich destijds heeft beziggehouden met de begroting van Maarsbergen en dat bleek erg ingewikkeld te zijn. Hij vindt het beter dat parallel slechts enkele FAC leden het kader en de bevindingen uit de begrotingen, en eventuele wijzigingen, bestuderen en naar de FAC terugkoppelen.

De heer De Droog sluit zich geheel aan bij de heer V.d. Dikkenberg. De FAC heeft behoefte aan informatie. Nu ontvangt de FAC jaarstukken met dwarsdoorsnedes van projecten terwijl er behoefte is aan inzicht in het verloop van projecten c.q. of deze op schema lopen. Dat kan z.i. heel beknopt vorm worden gegeven. Hij koppelt dit aan de Utrechtse ramingsystematiek omdat bij de datum van afdoening op de termijngenda naar dit specifieke memo wordt verwezen. Het is beter dat daar te verwijderen.

De heer De Brey verwijst naar de spreker zojuist die van mening was dat het project te Maarsbergen complex is. Begrijpt hij dat de gedeputeerde PS ontraadt om op dit moment de systematiek op de casus Maarsbergen te hanteren, gelet op het zware verantwoordingsregime? Dat zou beter aan het begin van het project moeten worden gedaan en niet halverwege.

De heer Dercksen begrijpt dat projecten als complex kunnen worden aangeduid. Dat is voor hem nieuwe informatie. Het voorbeeld van de heer V.d. Dikkenberg is aansprekend. De vervanging van een brug kan heel eenvoudig zijn, maar ondertussen kunnen GS op de hoogte zijn van het feit dat het een complex project is geworden, door welke omstandigheden dan ook.

Hoe kunnen PS onafhankelijk vaststellen of het al dan niet om een complex project gaat, wanneer GS PS daarover niet informeren? Nu al wil de PVV het stempel “complex” plakken op het onderhoud en de exploitatie van de UHL: het is zaak dat PS daarover onafhankelijk en objectief door deskundigen worden geïnformeerd.

De heer De Brey vraagt of het stempel “complex” alleen aan het begin van een project kan worden gezet, of kan dat ook tussentijds?

Gedeputeerde Strijk leest in de nota Investerings dat het stempel “complex” bij het uitvoeringskrediet wordt gezet, dus aan het begin van het project. Naarmate het project vordert, krijgen de rapportages meer het karakter van een evaluatie. Hij meent dat PS dit instrument destijds hebben ingericht om vooraf beheersing te krijgen op een project. Zijn PS van oordeel dat er nog iets moet zitten tussen grote complexe projecten, zoals waarschijnlijk de UHL of Hart van de Heuvelrug, die geen omvangrijke rapportage behoeven maar wel eenvoudige updates? Dat instrument kent hij nog niet en het zou goed zijn dat PS dat gaan definiëren. Zo’n instrument kan vervolgens worden ingericht.

De heer Eggermont begrijpt dat bij het zetten van een stempel ook wordt aangegeven hoe hard dat stempel moet worden neergezet. Hij meent dat er wel degelijk een tussenvorm mogelijk is.

De heer Dercksen begrijpt dat een project alleen complex wordt als er ook geld beschikbaar wordt gesteld. Dat vindt hij te kort door de bocht. De UHL is een goed voorbeeld. Dat was een heel ingewikkeld project dat ontspoorde buiten medeweten van PS. Toen het al fout was gegaan, werden PS in een heel laat stadium geïnformeerd. Dergelijke incidenten kunnen zich ook op kleinere schaal voordoen, bv. bij het aanleggen van een ecoduct of een brug. Hoe krijgen PS daar grip op?

Gedeputeerde Strijk wijst erop dat dit een zaak van PS is, nl. het benoemen van complexe projecten. Dat kan aan de voorkant worden bepaald. Wanneer PS tussentijds signalen krijgt dat een project toch complexer is dan GS eerder lieten doorschemeren, kunnen PS altijd een project de status "complex" geven. Dat is het instrument van PS. Wanneer een project voor 90% klaar is, dan is het de vraag of er nog sturing mogelijk is of dat rapportages meer het karakter van een evaluatie krijgen.

Wanneer een project bij de start niet complex is, terwijl dat project na een paar maanden toch complex blijkt te zijn, dan kunnen PS alsnog de status complex toekennen. Hij heeft PS met dit memo willen wijzen op het instrumentarium dat daarvoor beschikbaar is.

De heer De Droog vraagt wanneer het geschikte moment daar is om aan te geven wanneer een project complex is en in de P&C cyclus moet worden meegenomen. Moet de organisatieontwikkeling, die met een behoorlijke investering gepaard gaat, als een complex project worden beschouwd?

Gedeputeerde Strijk memoreert dat in de door PS vastgestelde nota staat dat bij de vaststelling van het uitvoeringskrediet ook wordt bepaald of een project complex is.

Mevrouw Groen begrijpt dat er behoefte is (naast het uitvoeringskrediet en het complexe project met de zware verantwoordingsystematiek) aan een tussenvorm van sturingsinformatie voor projecten. Nu is dat niet voorhanden. Het is goed om als FAC daarover na te denken.

Zij vraagt of de Utrechtse ramingssystematiek en de begroting daartoe voldoende informatiemogelijkheden bieden, of is er behoefte aan aparte sturingsrapporten van projecten.

Gedeputeerde Strijk memoreert de discussie in de staten over het hanteren van controlemechanismen die gebaseerd zijn op het lastentotaal: deze zouden wellicht een te grootmazig net zijn voor onderzoek naar kleinere projecten. Voorliggend memo bevat daarop het antwoord. Overigens kan een complex project ook een klein complex project worden, waar minder zware eisen aan worden gesteld. Wellicht zouden GS kunnen worden gevraagd of er een rapportage te bedenken is tussen een complex project en de standaard P&C cyclus, om meer grip te krijgen op projecten. Dat is een zaak van PS, echter, zijn waarschuwing is te voorkomen dat PS gaan verdrinken in de hoeveelheid stukken.

Mevrouw De Haan beaamt dat laatste. Tegelijkertijd zijn PS in de afgelopen jaren op zoek geweest naar welke informatie, op welk moment naar PS gaat. Dat kwam ook naar voren in de audit Mobiliteit. Wat betreft de casus Maarsbergen, rollen er vanmiddag andere cijfers over tafel dan destijds in het statenvoorstel. De vraag is in hoeverre PS aan de voorkant een scherpere rol willen spelen maar zij verwacht ook van het college van GS informatie, die PS in staat stellen om een goed financieel inzicht te krijgen.

Gedeputeerde Strijk memoreert dat hij de gestelde vragen heeft beantwoord maar deze riepen een nieuwe vraag op, nl. welke sturingstools zijn er voor projecten, los van wat er al is, en minder vergaand dan voor een complex project. Hij zal daarover met een voorstel terugkomen in deze commissie.

De heer V.d. Dikkenberg wil de FAC bevoegdheid gebruiken om de begroting te onderzoeken. Zo wordt tegen het licht gehouden waar PS tegenaan lopen bij het hanteren van de huidige kaders die wellicht tot verbetervoorstellen kunnen leiden. Hij hoort graag de reactie daarop van de overige fracties. In april wordt de nieuwe ramingssystematiek besproken. Dan kan de FAC beslagen ten ijs komen, op basis van ervaringen.

Mevrouw Bittich kan zich daarin vinden, ook in het voorstel van gedeputeerde Strijk. Toch blijft de vraag staan dat de FAC behoefte heeft aan voldoende en tijdige informatievoorziening van GS om zo nodig het stempel “complex” aan een project te koppelen.

De heer De Brey komt terug op de vraag van de heer V.d. Dikkenberg. Volgens hem zijn er veel elementen vastgelegd in de methode Duisenberg. Hij vraagt of de griffier wil inventariseren welke instrumenten er reeds beschikbaar zijn voor PS, alvorens nieuwe instrumenten te gaan ontwikkelen.

Mevrouw Groen vindt dat een goed voorstel maar zij heeft nog steeds behoefte aan een informatiebijeenkomst om uit te leggen waar het over gaat, hoe zaken zich tot elkaar verhouden, over de methode Duisenberg of de Utrechtse ramingsystematiek, hoe P&C er uit ziet e.d. Pas dan kan zij beoordelen of de geboden informatie voldoende en compleet is. Dat zicht ontbreekt nu nog.

De heer Van Oort beluistert de oproep van de SGP veel meer als een uitnodiging om de instrumenten die er al zijn ook te gaan toepassen. Hij sluit zich daar bij aan en hij meldt zich daarvoor aan.

De heer De Droog benadrukt dat de commissie het vooral met elkaar moet gaan doen.

Mevrouw Bittich steunt het verzoek van GroenLinks om een informatiesessie.

De voorzitter constateert dat de gedeputeerde zal terugkomen met een voorstel voor projecten die onder complexe projecten liggen, om PS daar meer grip op te geven. Er zal voorts een informatiesessie worden georganiseerd over alle tools en methodes die PS nu al tot zijn beschikking hebben.

Mevrouw Groen stelt voor daarna te kijken of er behoefte is aan een tussenvorm aan instrumentarium.

De heer V.d. Dikkenberg heeft het gevoel dat hij niet goed begrepen wordt. De FAC heeft het instrument om af en toe een diepsondering te doen op een onderwerp, teneinde daarvan te leren. Dat staat geheel los van het instrumentarium aan rapportages waar PS over beschikken, en waarover apart (met de benen op tafel) zal worden gesproken. Zijn voorstel is een diepsondering te doen op het verloop van een bepaald project. Die ervaring kan worden gebruikt in de Utrechtse ramingsystematiek waar de gedeputeerde in april mee komt.

De voorzitter constateert het volgende:

De griffie zal het voorstel van de heer V.d. Dikkenberg, wat betreft een sonderingsessie, uitwerken en alle leden van de FAC kunnen daarbij aansluiten. Daarnaast zal de griffie inventariseren welke instrumenten er zijn om grip te krijgen op projecten. Op basis van die evaluatie zal worden nagegaan of er behoefte is aan een extra instrument. Daarnaast blijft de toezegging van gedeputeerde Strijk staan.

2.1 [Gesprek met Jan Langelaar over stand van zaken uitvoering “evaluatie opdrachtgeverschap FAC t.o.v. de accountant”](#)

De heer Langelaar stelt zich aan de commissie voor. Eerder was hij onafhankelijk voorzitter van een bijzondere Statencommissie die zich bezighield met het mobiliteitsprogramma.

PS hebben hem de opdracht gegeven te onderzoeken in hoeverre de FAC met de beschikbare informatie adequate invulling heeft kunnen geven aan haar taak om richting te geven aan de accountantscontrole. Het meest is hem opgevallen dat de vraagstelling was gebaseerd op een voldoende adequate inrichting van de FAC om de accountant te kunnen aansturen. Echter, daar gaat een vraag aan vooraf: is de FAC wel voldoende in positie gebracht om die taak te kunnen vervullen? Dat element zal in zijn evaluatieverslag naar voren komen. In het algemeen wil hij stellen dat zijn onderzoek alleen over de accountantscontrole gaat, dit om verkeerde verwachtingen te voorkomen.

De accountantscontrole kan niet als een zelfstandig element naar voren worden gehaald, immers, een accountantscontrole bestaat uit 2 delen: de accountant moet zich kunnen baseren op een adequate interne beheersorganisatie en controlemechanismen, gevolgd door de controle sec door de accountant.

De bedoeling van deze evaluatie is om terug te kijken hoe de controle is verlopen en hoe dat in de toekomst kan worden verbeterd. Het gaat in dit verband niet om een onderzoek, zoals door de Rekenkamer wordt uitgevoerd, als het gaat om doelmatigheid, doeltreffendheid enz.

De heer Langelaar zal in zijn verslag geen waardeoordeel opnemen maar hij wil PS de spiegel voorhouden hoe het beter kan. Hij hoopt dat de aandacht van PS meer zal uitgaan naar zijn advies in plaats van teveel terug te kijken. Zijn onderzoek bestond uit een viertal fasen:

1. Doornemen van vele documenten. De uitgebreide verslagen van de FAC vergaderingen hebben hem zeer geholpen. Die gaven een goede inkijk in dat wat er in de afgelopen 2 jaar is gebeurd.
2. Met dat beeld heeft hij gesproken met leden van de FAC uit de vorige periode en de huidige periode, de huidige gedeputeerde, de huidige provinciesecretaris, de interim provinciesecretaris, de griffier, concerncontroller (de huidige en de vorige), ambtelijke medewerkers en de accountant. Hij heeft daarvan geen verslagen gemaakt. Hij wilde iedereen de ruimte geven maar hij was niet op zoek naar waarheidsvinding. Iedereen heeft vrijuit kunnen spreken. Hij heeft in totaal 25 mensen geïnterviewd. Hij heeft een concept evaluatierapport gereed en dat zal hij eerst voorleggen aan de mensen waarmee hij heeft gesproken met de vraag of zij zich daarin kunnen terugvinden. Dat biedt hen de mogelijkheid tot aanvulling of aanpassing.
3. Nagegaan is wat "adequaat en richtinggevend" is. Hij heeft gekozen voor het normenkader dat PS tot hun beschikking hebben als het gaat om de accountantscontrole. Hij heeft geconstateerd dat bijna niemand weet wat die instrumenten en procedures inhouden, terwijl deze door PS zelf zijn vastgesteld. Daarover was hij verbaasd. Zijn suggestie is die instrumenten door de griffie op een rij te laten zetten, in een map te verzamelen en deze als een soort spoorboekje te gebruiken. In zijn rapport wordt duidelijk wat PS met die instrumenten hebben gedaan.
4. In het evaluatieverslag staat geen waardeoordeel of andere kwalificaties over het functioneren van de accountant. In het evaluatieverslag zullen PS ook nog niet het advies aantreffen omdat het eerst belangrijk is vast te stellen wat het beeld is dat is opgehaald. Het complete rapport bevat het evaluatiebeeld én het advies. Hij zal dat de FAC in januari aanbieden en het is aan PS om te bepalen of die adviezen al dan niet moeten worden overgenomen.

De voorzitter dankt de heer Langelaar voor zijn toelichting. Het evaluatierapport zal door de FAC in januari worden besproken.

2.2 [Gesprek met accountant Daniel Engwerda](#)

De voorzitter legt het volgende voor aan de heer Engwerda. Hij verzoekt de commissie de drie onderdelen apart te bespreken:

1. ***Op verzoek van D66 is dhr. Engwerda gevraagd te reflecteren op de aangehouden Motie 94 'Actief is gezond'.***

De heer Engwerda bevestigt dat er in 2017 door de commissie BBV een stelselwijziging is ingevoerd. Dat heeft ertoe geleid dat de verwerking van investeringen in maatschappelijk nut en openbare ruimten is veranderd. Die stelselwijziging moest naar de toekomst toe toegepast worden en niet retrospectief (niet naar het verleden toe). Om die reden worden de investeringen vanaf 2017 geactiveerd op de balans. Investerings, voorafgaand aan 2017, worden ten laste van de exploitatie verantwoord. Dat levert een wat diffuus beeld op maar dat komt voort uit de keuze van de commissie BBV en het normenkader waar de provincie zich aan moet houden. De provincie heeft dit correct verwerkt.

De heer De Droog vraagt waarom de commissie BBV voor deze systematiek heeft gekozen. Dat betekent nl. dat de provincie bij iedere nieuwe vervangingsinvestering met een groeiende kapitaallast zal worden geconfronteerd.

De heer Engwerda meent dat die vraag niet aan hem, maar aan de commissie BBV moet worden voorgelegd. Een en ander komt voort uit de vraag of zaken uit het verleden wel opnieuw moeten worden gecorrigeerd. Dat kost veel tijd en energie met veel extra administratieve lasten voor de organisaties. Gekozen is voor toepassing van de nieuwe wijze met ingang van het nieuwe jaar.

De heer Janssen memoreert dat GS destijds niet enthousiast op deze motie reageerden. Overigens kan hij zich dat wel voorstellen omdat het college z.i. steekhoudende argumenten had. Wel legt D66 terecht de vinger op het feit dat de provincie te maken gaat krijgen met oplopende vervangingsinvesteringen en dat gaat beslag leggen op de financiële ruimte. Heeft de accountant een advies hoe de provincie met dat gegeven moet omgaan?

De heer Engwerda antwoordt dat met de methode van verwerken, hetzij middels activeren dan wel dat ten laste brengen van de exploitatie, beide keren geld wordt uitgegeven. Door een timingverschil worden de lasten in één keer genomen of over meerdere jaren verspreid. In die zin is de vraag minder relevant, immers, men kan geld maar één keer uitgeven.

De heer Wijntjes is blij met de keuze van de commissie BBV. Er is veel druk op de commissie uitgeoefend, vooral door openbare besturen die zeer vermogend zijn, waaronder enkele provincies. Met dit besluit werd voorkomen dat, kijkend naar de balans, rijke organisaties nog rijker zouden worden en arme organisaties nog armer. In die zin is het besluit ook politiek gestuurd. Wellicht kan de commissie BBV worden gevraagd onder welke condities dat mag, immers, het is niet helemaal verboden.

De heer Engwerda vindt het standpunt van de commissie heel helder. Uiteraard kunnen er allerlei vragen aan de commissie BBV worden gesteld. De huidige systematiek van de commissie BBV is voor hem klip en klaar en hij ziet geen ruimte voor een andere interpretatie.

De heer Janssen meent dat hij geen antwoord op zijn vraag heeft ontvangen. Het is een wezenlijk verschil of investeringen in één keer worden afgeschreven of dat ze als structurele last in de begroting staan. De provincie zal in de komende jaren gaan zien dat die structurele last gaat toenemen. Hij vroeg de accountant advies hoe daarmee moet worden omgegaan waarop de accountant zei dat het hier om een gegeven gaat.

De heer De Droog vindt de constatering van de heer Janssen terecht dat er een verborgen beslag in de provinciale begroting gaat ontstaan door allerlei vervangingsinvesteringen die in de toekomst moeten gaan plaatsvinden. Die last kan fors gaan stijgen en dat vraagt om een goed inzicht.

De voorzitter stelt voor die discussie later met GS aan te gaan maar niet op dit moment.

2. [Memo EY afrekening accountantskosten jaarrekening 2017 \(2019AC31\)](#)

Dit onderwerp is opgewaarderd door D66 en GroenLinks:

D66 wil in de FAC bespreken hoe om te gaan met wederom een verhoging van de accountantskosten voor de jaarrekening 2017. Naar de mening van D66 was de FAC per 11 juni 2019 stellig in haar opvatting met betrekking tot de afgegeven prognose voor de accountantskosten. De heer Engwerda memoreert dat hij het dossier heeft overgenomen van zijn collega mevrouw Van Kimmenade, die inmiddels niet meer in dienst is bij EY. Spreker is de accountant voor de jaarrekening 2018 van de provincie Utrecht. Hij neemt verantwoordelijkheid voor deze discussie. Op 20 juni jl. heeft de commissie van EY een voorstel ontvangen rondom de afrekening van het jaar 2017. Daarin zijn de kosten en de argumenten daarvoor opgenomen, evenals een schatting van de nog te

verwachten kosten voor het restant traject van 11 juni tot 29 juli. Uiteindelijk heeft EY de eindafrekening opgemaakt. Op 19 september jl. hebben PS een notitie van EY ontvangen over de definitieve afrekening. Op 20 juni jl. was de inschatting dat er voor de totale controlekosten voor het jaar 2017 € 1.545.000,- in rekening zou worden gebracht. Op 19 september jl. staat in het definitieve voorstel een bedrag van € 1.613.000,-. Dat betekent dat er € 69.000 extra in rekening wordt gebracht ten opzichte van de eerdere inschatting. Tussen begin juni en het afgeven van de verklaring eind juli 2019 bleek het traject toch intensiever te zijn dan aanvankelijk was verwacht, als gevolg van het doorvoeren van alle correcties, de kwaliteitsreviews, het fourthrestel, de ontwikkeling van de Uithoflijn en de besprekingen met de organisatie over het traject. Om die reden vraag hij PS in te stemmen met deze overschrijding en goedkeuring te verlenen aan het voorstel voor € 1.613.000. Hij geeft daarbij aan dat EY een deel van de extra kosten voor eigen rekening heeft genomen: de accountant wil dit dossier graag tot een einde brengen.

Mevrouw Groen deelt mede dat GroenLinks vanwege de hoogte van het bedrag de factuur van de accountant opnieuw wil bespreken, temeer daar het bedrag weer hoger is dan in juni werd gemeld door de accountant. Eerder ging het om een bedrag van € 1,4 miljoen dat moest worden goedgekeurd door PS, wilde de accountant een verslag kunnen afgeven. Hoe maakt EY offertes voor zijn opdrachtgevers, gelet op de grote afwijkingen? Hoe kan in de toekomst dit soort overschrijdingen worden voorkomen?

De heer De Droog memoreert dat de commissie FAC in de junivergadering stellig sprak over de kosten controle jaarrekening 2017. Spreker illustreerde dat toen met het voorbeeld dat hij zijn auto naar de garage brengt maar dat door de garagehouder later wordt gevraagd in te stemmen met extra onkosten, omdat er extra zaken moesten worden gerepareerd. Mevrouw Van Kimmenade werd gevraagd hoe zij had gehandeld, toen zij constateerde dat de kosten van EY over het oorspronkelijke budget heen gingen. In de juni vergadering werd er een afrekening gepresenteerd en de commissie informeerde toen of dat ook de daadwerkelijke eindafrekening zou zijn. Nu wordt de FAC opnieuw geconfronteerd met extra kosten, nl. € 67.000. Hij wil dat afzetten tegen het oorspronkelijke controlebudget nl. € 200.000,-. Dat is 33% meer dan oorspronkelijk was afgesproken. Hoe kijkt de accountant daar tegenaan? Wat ging er door hem heen toen hij constateerde dat hij door de oorspronkelijke afspraak met PS heen ging: was het niet logisch op dat moment contact op te nemen met de opdrachtgever?

De heer V.d. Dikkenberg sluit aan bij de vragen van D66. Hij stelt de vraag of de heer Engwerda van de provincie toestemming heeft gekregen om het budget te overschrijden en om werkzaamheden af te ronden die niet in het budget vielen. Kan de accountant nader specificeren of de verwachtingen hoger waren van het door de provincie aangeleverde materiaal? Hoe kan de schatting van de accountant er zo naast zitten: er werden 37 manweken gezet in 6 weken tijd terwijl dat vooraf niet zo was ingeschat.

De heer Eggermont begrijpt dat de accountant na 20 juni geconfronteerd werd met een andere kwaliteit van oplevering door de organisatie, dan verwacht, terwijl EY al lange tijd met de controle bezig was. Waarop waren de eerdere verwachtingen dan gebaseerd: de accountant wist toch wat hij kon verwachten?

De heer Van Wijk memoreert dat mevrouw Van Kimmenade behoorlijk stellig was over het resterende nog te factureren bedrag. Nu komt er een extra bedrag uit de lucht vallen. Hij begrijpt dat er een flinke korting is verleend. Waarom is die korting niet hoger zodat hierover geen discussie nodig is?

Mevrouw Bittich vraagt wat de accountant nodig denkt te hebben om een betere inschatting te kunnen maken van de kostenoverschrijding.

De heer De Brey heeft de urenonderbouwing en de kosten van EY onder de loep genomen in relatie tot de oorspronkelijke offerte. Hij leest dat er in 34 dagen 1495 uur wordt gedeclareerd, dat betekent dat er 5 man fulltime dag in dag uit gedurende 40 uur per week aan het werk is geweest. Hoe zit dat? Hij verwijst ook naar de kostenpost 465 uur x het allerhoogste tarief, nl. het partnertarief. Dat betekent dat er 34 dagen gedurende 13 uur per dag (=1,5 fte partner) aan dit dossier is gewerkt. Hij vraagt dienaangaande om een nadere onderbouwing.

De heer Engwerda licht toe dat de redenen, waarom de ingeschatte kosten van begin juni hoger zijn uitgevallen, gelegen zijn in de taaiheid en de complexiteit van het dossier, de vele correcties en het volgen van de verwerking van al die correcties in de administratie. Dat alles is een immense klus geweest. De jaarrekening is van binnen naar buiten en van buiten naar binnen diverse keren omgedraaid. In juni is in de FAC vergadering toegelicht waarom dat nodig was: het verhoogde risicoprofiel, de kwaliteit van de AOIC en de UHL leidden tot enorme lijsten met correcties die in de jaarrekening verwerkt moesten worden. Dat heeft veel meer tijd in beslag genomen dan begin juni kon worden vermoed. Het is juist dat 5 man tussen begin juni en eind juli daar fulltime dag en nacht aan heeft gewerkt. Ieder geregistreerd uur is dubbel en dwars gemaakt. Het controleteam bestond uit teamleden van het coreteam en uit een onafhankelijk kwaliteitsreview team, gelet op het verhoogde risicoprofiel van de provincie Utrecht en de weging van de onzekerheden, ook in verband met de discussie over de € 12,2 miljoen in PS. Ook die uren lopen in dit complexe traject mee. Veel partners en managers hebben daar aan meegewerkt, dus mensen met een hoog uurtarief. Gevraagd werd ook hoe dit er naar de toekomst toe uit ziet. Hij hoopt en verwacht dat 2017 als een uitzonderlijk jaar moet worden beschouwd. Hij heeft voor 2018 een budget afgegeven dat in geen verhouding staat tot de kosten voor 2017. Een vraag werd er gesteld over de korting die door EY is verleend. Uiteraard kan een korting nog verder worden verhoogd. Spreker is echter van oordeel dat EY met deze korting een groot gebaar heeft gemaakt en hij hoopt dat PS daarmee kunnen leven.

Op de vraag of EY toestemming van de provincie had gekregen om de kosten te overschrijden, moet de heer Engwerde eerlijk antwoorden dat dit niet het geval is geweest. Mogelijk is dat niet goed in het proces tot zijn recht gekomen, door alle druk die er was. Hij geeft ruiterlijk toe dat dit EY meerdere keren is overkomen. EY heeft PS niet altijd in het proces meegenomen, ook niet als het ging om de betekenis daarvan voor de controlekosten. Dat is niet altijd goed gegaan. Hij heeft zich voorgenomen dat voor 2018 beter te doen. EY heeft prioriteit gegeven aan de afwikkeling van de controle 2017. De nood was zeer hoog, het was alarmfase 1 om de jaarrekening af te ronden en deze nog voor het zomerreces door PS te laten behandelen. Vandaar ook het gebaar dat EY heeft gemaakt. Inderdaad hebben PS geen toestemming gegeven voor de kostenoverschrijding.

Gevraagd werd wat er op dat moment door hem heen ging. Hij vindt dat moeilijk te beantwoorden, omdat hij op dat moment niet in charge was. EY heeft prioriteit aan de afronding van 2017 gegeven en dat was een zeer moeizaam proces.

De heer De Brey wil graag een nadere urenonderbouwing van EY ontvangen, nl. geschreven uren, door wie met welke uurprijs en wat er in die uren is gedaan. EY heeft een goede urenadministratie en hij ziet die informatie graag tegemoet.

De heer Dercksen vindt het een eenvoudige actie van de accountant om deze commissie vooraf te wijzen op een kostenoverschrijding. Dat had zeer weinig behoeven te kosten. Dat doet niets af aan de waardering die hij heeft voor de moeite van de accountant die is gedaan om de jaarrekening voor elkaar te krijgen. Toch vindt hij dat “wie zijn billen brandt, ook op de blaren moet zitten”. Hij hoopt dat de accountant begrip heeft voor dat standpunt.

Mevrouw Bittich begrijpt dat er meer uren zijn gewerkt dan gedeclareerd: waarom staan deze niet in dit overzicht?

De heer Wijntjes sluit zich aan bij de opmerking van de PVV. Overigens is er eerder nooit gesproken over de vraag wat het verhoogde risicoprofiel van de provincie voor de accountant betekende. Immers, het accountantscontrole risico is veel hoger ingeschat dan bij de offerte werd aangegeven, maar daarover is niet met PS gesproken. Dat heeft tot gevolg gehad dat het budget zo is ontspoord. PS moeten dat in de toekomst met de accountant beter gaan regelen. Als dat inzicht er wel is, kan er pas een eerlijk oordeel worden gegeven over een eventuele budgettoevoeging. Ook hij heeft behoefte aan een nadere specificatie van het aantal uren.

De heer Eggermont vraagt nogmaals waarom de accountant de kwaliteit van het aangeleverde werk niet goed heeft ingeschat, terwijl hij daarmee al maandenlang ervaring had opgedaan.

De heer De Droog begrijpt dat de inschatting van het aantal uren in juni tijdens de zomer heel anders bleek uit te pakken. Dat vindt spreker verrassend omdat mevrouw Van Kimmenade aangaf dat er een volledige lijst met verschillen was die nog moest worden verwerkt. Dat lijkt hem niet zo moeilijk in te schatten. Nogmaals vraagt hij waardoor die zeer grote afwijking werd veroorzaakt. Daarbij tekent hij aan dat een gewaarschuwd mens voor twee telt. Hij vindt het een kwestie van een fatsoensnorm een opdrachtgever vooraf op de hoogte te brengen van een kostenoverschrijding. Hij vindt het niet kunnen dat dit niet van tevoren is gemeld.

De heer Engwerda licht toe dat de urenspecificatie in het memo is opgenomen, ook het deel dat EY voor eigen rekening neemt. Uiteraard kan er een diepgaandere analyse/aanvullende specificatie op uren en functieniveau met omschrijving van activiteiten worden verstrekt. Spreker begrijpt de discussie en voelt zich daarbij ook wat ongemakkelijk, ook als gesteld wordt dat EY nu op de blaren moet zitten. Aan de andere kant vindt hij dat ook niet helemaal fair gelet op de wezenlijke tekortkomingen in de administratie, die de provincie te verwijten zijn. Begin juni is daarvan een zo goed mogelijk inschatting gemaakt maar de werkelijkheid bleek weerbarstiger te zijn. Hij erkent dat EY dat had moeten melden maar hij zou het erg kort door de bocht vinden wanneer de provincie zou stellen dat dit het probleem van EY is. EY heeft een alleszins redelijk voorstel gedaan. Hij zegt toe een aanvullende specificatie te sturen, maar hij zou het erg eenzijdig vinden wanneer alleen EY voor de rekening opdraait omdat de meerkosten niet aan de provincie zijn gemeld. Hij hoopt niet dat provincie zo met EY omgaat.

Mevrouw Groen begrijpt dat het meerwerk van EY vooraf niet was voorzien. Echter, in juni zei mevrouw Van Kimmenade dat ze een helder beeld had over de afronding van de controle. Zij had al maandenlang ervaring in de provincie opgedaan. Is de kwaliteit van het aangeleverde materiaal door de provincie daarna nog weer slechter geworden? Ook GroenLinks zoekt naar een verklaring voor de meerkosten. Zij krijgt de indruk dat de jaarrekeningcontrole 2017 “goudglanzend” is geweest en als een “10 met een griffel” moet

worden beschouwd. Dat heeft wel een zeer hoge prijs terwijl het de vraag is of dat controle niveau wel noodzakelijk was.

De heer Dercksen zit niet te wachten op een extra analyse van uren door EY. Hij hecht geloof aan de urenstaat die PS heeft ontvangen. Hij begrijpt dat EY moeite moest doen om de juiste informatie van de provincie te ontvangen, echter, EY had dat wel moeten melden. EY heeft dat niet gedaan en niet is aangegeven dat de accountant meer kosten moest maken. Dan kan van de provincie moeilijk worden verlangd dat er weer een rekening van meer dan € 60.000 wordt betaald.

Mevrouw Bittich komt terug op de woorden van de heer Engwerda dat de provincie zelf ook steken heeft laten vallen. Dat is ook zo en dat is ook de reden dat niet aan het oorspronkelijke budget wordt vastgehouden. Nu gaat het om een verhoging op een verhoging, nadat de accountant met nadruk werd gevraagd of het wel om een laatste kostenverhoging zou gaan. Die gang van zaken is niet correct.

De heer V.d. Dikkenberg begrijpt dat de accountant zeer betrokken is bij het halen van de controle deadline voor de zomer. Betekent die betrokkenheid ook dat de accountant teksten heeft getypt voor de jaarrekening, die door de organisatie zelf hadden moeten worden opgesteld? De jaarrekening bevat vele cijfermatige, maar ook tekstuele correcties, zo blijkt uit de werkzaamheden van de accountant.

De heer Engwerda antwoordt dat de accountant geen teksten voor de jaarrekening heeft getypt. Wel heeft de accountant meegeholpen om teksten bij belangrijke passages in de jaarrekening te schrijven. Inderdaad heeft EY ten onrechte niet gemeld dat er kosten werden overschreden omdat prioriteit werd gegeven aan de afronding van de controle. Dat was een zeer intensief en zeer lastig proces. Daar blijft hij bij. Spreker meent dat hij een goed voorstel heeft gedaan. Hij is bereid daarvoor een nadere specificatie aan te leveren. Hij hoopt dat EY en de provincie daar in goede harmonie uit kunnen komen.

De voorzitter constateert dat alle vragen van de FAC inmiddels zijn beantwoord. De vraag is nu of de FAC akkoord kan gaan met deze kostenoverschrijding.

De heer De Brey wijst erop dat er nog nieuwe gegevens door de accountant zullen worden aangeleverd ter onderbouwing van de nota. Hij wil dit afwachten en dit agendapunt aanhouden tot een nadere vergadering.

De heer Dercksen vindt die nadere onderbouwing niet nodig. De PVV vindt het overigens ook niet nodig de extra kosten te betalen.

Mevrouw Lejeune meent dat Statencommissies geen besluiten kunnen nemen; dat is voorbehouden aan PS.

De voorzitter wijst erop dat de FAC wel degelijk een besluit kan nemen over de vraag van de accountant of kan worden ingestemd met de rekening. Uiteraard kan dat besluit worden uitgesteld.

Mevrouw Lejeune volgt het voorstel van de VVD.

Op verzoek van de SGP wordt de vergadering een moment geschorst. De FAC kan zich dan nader beraden om zo mogelijk een eensluidend antwoord aan de accountant te kunnen geven.

SCHORSING

De voorzitter heropent de vergadering.

Mevrouw Groen deelt namens de FAC mede dat de FAC het voorstel van de accountant wil aanhouden. De individuele fracties willen dit eerst in eigen kring bespreken.

De voorzitter constateert dat besluitvorming over de afrekening accountantskosten jaarrekening 2017 EY wordt uitgesteld tot de volgende FAC vergadering in januari 2020.

3. Stand van zaken controle Jaarrekening 2018

De heer Engwerda deelt mede dat de jaarrekening 2017 eind juni kon worden afgetekend. Hij is nu verantwoordelijk voor het oppakken van de controle van de jaarrekening 2018. De initiële planning was dat direct in juli/augustus 2019 te doen. Al heel snel kwam EY tot de conclusie dat dit onmogelijk én niet verstandig was. EY heeft in september goede afspraken met de organisatie gemaakt om meer tijd aan de provincie te geven voor een goede interne voorbereiding van de controle. De jaarrekening 2017 was nog maar net afgewikkeld. De organisatie moet zich weer herpakken, er waren vakanties gepland en het dossier 2018 moest gereed worden gemaakt. De afspraak was om op 4 november jl. te starten met de controle. Bij die afspraak zijn duidelijke spelregels afgesproken. Als er op 4 november zou worden gestart, dan vroeg dat wel om een goede 100% oplevering van de complete jaarrekening, met alles erop en eraan, met verwerking van alle correcties uit 2017. Duidelijk is gesteld dat er één goede kans was om een realistische planning te maken om in november/december 2019 de controle uit te kunnen voeren en de verklaring in januari 2020 af te geven. EY vond dat toen een haalbaar traject.

In september/oktober 2019 heeft de heer Engwerda een goed team op de been gekregen. Dat vergde zoekwerk, immers, de provincie Utrecht is geen opdrachtgever meer van EY. Er moest een compleet nieuw team worden opgetuigd in de maanden november/december. Hij moest goede medewerkers van andere klanten afhalen, zelfs vanuit België, en contractors inhuren om slagvaardig de controle aan te pakken.

Hij is er in geslaagd een goed team op de been te brengen en op 4 november kon met de controle worden gestart. De week voor 4 november keek EY in de systemen van de provincie en toen werd de accountant al zorgelijk en werd een eerste signaal afgegeven over de stand van zaken qua oplevering. Aan directie en GS werd gemeld dat de oplevering niet conform de afspraak verliep. Vanaf 4 november heeft EY er de schouders onder gezet en gepoogd er wat van te maken. In dat proces heeft de heer Engwerda op verschillende niveaus signalen afgegeven dat hij zich ernstige zorgen maakte, omdat de afspraken over de perfecte oplevering door de provincie niet werden nagekomen.

Afgelopen zondag heeft hij zijn team bij elkaar geroepen om de balans op te maken. Helaas heeft hij de conclusie moeten trekken dat het ambitieuze plan niet meer haalbaar is. Daarop heeft hij maandag de provincie geïnformeerd dat dit traject in de ogen van EY niet meer haalbaar is. Hij illustreert dit met het volgende. Na 3, 4 weken controle waren er nog steeds belangrijke stukken rondom aanbestedingen, subsidies of vaste activa niet opgeleverd. Die stukken zijn er tot op de dag van vandaag nog steeds niet maar hadden er al op 4 november moeten liggen. Voorts bleek dat er over vele dossiers discussie gaande was over de kwaliteit en de aanlevering.

Spreker analyseerde hoeveel uren EY nog beschikbaar had in november. Toen bleek dat hij daarmee volstrekt niet uit kwam. Hij schat in dat hij in januari nog ruim 1000 uur tekort komt. Van tevoren heeft hij de provincie gemeld dat EY geen uitloop heeft. Maandag heeft hij laten weten dat EY het niet volgens planning gaat redden, omdat de aanlevering vanuit de provincie onvoldoende is. Dat betekent dat het uitstelscenario van kracht moest worden, nl. 3 tot 6 maanden uitstel van de controle 2018. Hij begrijpt heel goed dat dit een pijnlijke boodschap is. Die boodschap gaat ook gepaard met meerwerk, omdat er gedurende de afgelopen maand een inefficiënte controle werd gedraaid. Hij schat nu in dat EY een bedrag van € 100.000 tot € 150.000 extra in rekening moet gaan brengen voor afronding van de controle 2018 ten opzichte van de

engagementletter. Hij wil dit signaal nu duidelijk neerleggen om discussies achteraf te voorkomen.

Ondertussen constateert hij dat GS en de directie de goede dingen oppakken. Hij heeft daar echt vertrouwen in naar de toekomst toe, maar de eerlijkheid gebiedt hem te zeggen dat het voor de organisatie onmogelijk blijkt te zijn een complete jaarrekening te leveren in de maanden november en december. Dat blijkt niet haalbaar te zijn. Hij heeft gemerkt dat GS en de directie daadwerkelijk bezig zijn met structurele verbeteringen naar de toekomst. Dat vertrouwen heeft hij wel.

Persoonlijk vindt hij het ontzettend jammer omdat hij de jaarrekening heel graag samen met de provincie in november en december wilde afronden, zodat het boek tussen EY en de provincie Utrecht in januari kon worden gesloten wat betreft de jaarrekening 2018. EY heeft er alles aan gedaan om dat voor elkaar te krijgen maar dat is niet gelukt. Hij vindt dat erg jammer en heeft daardoor een rot weekend gehad. Hij wil eerlijk zijn en niet wachten met deze pijnlijke boodschap.

De vraag hoe nu verder kan hij nu niet exact beantwoorden. Hij wil in overleg met de provincie en met de nieuwe accountant gaan bekijken wat dit uitstel betekent. Er zal voor de controle 2018 een nieuw tijdpad moeten worden opgesteld.

De heer Dercksen dankt de accountant voor zijn eerlijkheid. Hij begrijpt dat de accountant in de week voor 4 november een verkenner op pad had gestuurd. Was dat, gelet op de omstandigheden, niet te laat? Had EY van de provincie mogen verwachten dat men eerder aan de bel had getrokken over het feit dat de dossiers niet op orde waren?

De heer De Brey constateert dat door deze vertraging het onderzoek naar de jaarrekening 2019 ook weer vertraging zal gaan oplopen. Daardoor wordt ook de controlerende functie van de volksvertegenwoordigers bemoeilijkt. Dit raakt de kern van de democratie. Hij begrijpt dat EY ook gebruik maakt van externen. Biedt dat en wellicht ook andere onconventionele oplossingen wellicht extra mogelijkheden om de controle 2018 sneller te kunnen afronden? Misschien kunnen medewerkers van PWC en EY via een joint venture aan de slag, alles met het doel om de achterstand in te halen én om de volksvertegenwoordigers de ruimte te geven hun controlerende taak in te vullen.

De heer Eggermont hoort dat de accountant een perfecte levering verwachtte van de stukken om de tijdplanning te kunnen halen. De SP vraagt hoe realistisch dat is, na de moeizame oplevering van de stukken voor de jaarrekening 2017. Wederom is de vraag of de accountant dit proces wel goed heeft ingeschat. Nu wordt de provincie geconfronteerd met 4 tot 5 maanden uitstel. Wat is daarin de eigen verantwoordelijkheid van EY en op welke manier zou EY die willen nemen?

De heer De Droog vraagt welke indruk de accountant heeft van deze organisatie. Kon de organisatie de gewenste oplevering wel aan? Hoe schat de accountant de vervolmaking in van de oplevering? Wat is er nodig om dat alsnog voor elkaar te krijgen.

Mevrouw Lejeune sluit zich aan bij de gestelde vragen. De accountant had het over 3 tot 6 maanden uitstel. Dat betekent dat EY in het 2^e kwartaal 2020 met de controle zal voortgaan. Echter, op welk moment in het 2^e kwartaal wordt de controle door EY opgepakt? Wordt het mogelijk zelfs het 3^e kwartaal? Afgezien van een realistisch beeld van de kosten, wil de PvdA ook een realistische tijdplanning zien. Ook zij vraagt of er nog mogelijkheden zijn om het proces te versnellen.

Mevrouw De Haan sluit zich geheel aan bij de laatste vraag van de PvdA. De ChristenUnie vraagt ook op zeer korte termijn om meer inzicht in een tijdpad. Zij sluit zich aan bij de vraag van D66 over de organisatie en bij de vraag van de SP hoe realistisch het is om in september te stellen dat

de tijdplanning haalbaar was, gelet op de kennis van de organisatie tot nu toe met betrekking tot de jaarrekening 2017. In de tussenliggende periode hebben PS geen signaal ontvangen dat dit anders zou worden.

Mevrouw Bittich vraagt of de heer Engwerda het besef heeft dat het hier gaat om gemeenschapsgeld. Heeft dat meegespeeld in zijn afwegingen wat betreft kosten versus een realistisch tijdpad?

Mevrouw Groen begrijpt dat de accountant is uitgegaan van een perfecte jaarrekening; alleen dan was de planning haalbaar. EY stuurde een verkenner vooruit, er waren zorgen maar dat signaal is niet aan de opdrachtgever doorgegeven, nl. de FAC. Zij waardeert zeker de inzet van EY om het te proberen, echter, dat bleek niet te lukken. De accountant eindigt zijn verhaal met de mededeling dat hij al € 115.000 aan kosten heeft gemaakt voor 2018, terwijl h.i. vanaf het begin af aan al duidelijk was dat dit een heilloze weg zou zijn. Deels zit dat in de kwaliteit van de stukken. Zij vraagt waarom de FAC niet in de gelegenheid is gesteld om na te denken over een alternatief, voordat EY op 4 november startte met de controle, nl. dat de gehele controle naar Q2 of Q3 moest worden verplaatst. Dat blijkt nu de uitkomst van het proces te zijn, inclusief € 115.000 gemeenschapsgeld wegens reeds gemaakte kosten. Die kosten hadden bij een eerder besluit niet behoeven te worden gemaakt.

De heer Wijntjes is het eens met voorgaande sprekers. Hij was zeer ontstemd over dit uitstel. Met de controle jaarrekening 2017 is zeer veel ervaring opgedaan maar het lijkt alsof daarmee in het licht van de jaarrekening 2018 niets is gedaan. Hij vindt dat zeer opmerkelijk.

Hij begrijpt van de heer Engwerda dat EY een compleet nieuw team heeft samengesteld voor de controle 2018, terwijl EY wist dat de controle 2018, volgend op die van 2017, nog moest plaatsvinden. Waarom is er een compleet nieuw team samengesteld en waarom kon het oude team het werk niet doorzetten, gelet op de opgedane kennis en kunde?

Mevrouw Hoek begrijpt dat er al spoedig zorgelijke signalen bij EY binnenkwamen. Zij vraagt of dat intern is gedeeld binnen EY. Wat werd er toen geadviseerd: stoppen of doorgaan?

De heer Engwerda gaat in op vragen over de overstap van 2017 naar 2018: was dat een realistische planning? Volgens EY was dat toen het geval. EY ging ervan uit dat ook de provincie zelf had geleerd van het traject 2017. Er zijn afspraken gemaakt in de volste overtuiging dat dit een haalbaar traject zou zijn. Inderdaad heeft hij gevraagd om een perfecte oplevering. Dat is realistisch. Alle organisaties met de omvang van de provincie Utrecht, met een ambtelijk apparaat van deze omvang, moeten de gevraagde stukken kunnen opleveren, zo is zijn overtuiging. Dat de tijd wellicht te kort was, is een ander punt. Gelet op de kwaliteit van de financiële functie, heeft EY niet het onmogelijke gevraagd. De spelregels voor het traject zijn gezamenlijk door EY en de provincie opgesteld: beiden waren van mening dat dit een haalbaar traject zou moeten zijn, nl. dat de controle op 4 november zou gaan starten nadat alle stukken compleet door de organisatie zouden zijn aangeleverd. Hij moet ervan uitgaan dat de provincie voldoende zelfreflectie heeft om die afspraak te kunnen naleven. Hij heeft daar toen beslist niet aan getwijfeld.

Inderdaad werd er door EY een verkenner vooruit gestuurd. Dat was beslist niet het enige: gedurende de maanden september en oktober heeft EY veelvuldig overlegd met de provincie over allerlei dossiers, steekproeven, deelwaarnemingen, verwerkingsmethodieken en verwerking van de correcties 2017. Tussen de provincie en EY is er continu contact geweest.

Ten dele heeft hij een nieuw team moeten invliegen. Hij moet dat wel wat nuanceren omdat een aantal spilfunctionarissen, dat betrokken was bij de afwikkeling 2017, ook voor de controle 2018 kon worden ingezet. Daarmee kon EY de kennis en kunde waarborgen. Daaromheen moest wel een nieuw team worden gebouwd omdat EY te maken heeft met vertrekkende medewerkers of aan andere opdrachten moet werken. EY heeft voor vele andere opdrachtgevers een strakke

planning staan. Aan het team heeft het beslist niet gelegen dat er een vertraging wordt opgelopen.

Er zijn vele vragen over het tijdpad gesteld. O.a. werd er gesproken over een mogelijke joint venture met PWC. Dat zijn goede ideeën maar daar kan hij nu nog geen uitspraak over doen. Slechts enkele dagen geleden heeft EY besloten dat afronding van de controle in januari niet mogelijk is. Veel eerder dan nu had hij de FAC niet kunnen informeren. Over de vraag hoe nu verder, moet worden doorgepraat. Hij kan nu nog geen termijn noemen. Daar heeft hij meer tijd voor nodig, ook om van de provincie te horen wanneer de ontbrekende stukken kunnen worden geleverd en hoe kan worden geborgd dat de kwaliteit op orde is. Ook is daar overleg met de nieuwe accountant voor nodig.

Er werd hem zojuist een gewetensvraag gesteld. Het eerlijke antwoord is dat EY er echt van overtuigd was dat deze audit in november en december zou kunnen worden afgerond, zodat de verklaring 2018 in januari kon worden afgegeven. Was dat niet zijn overtuiging geweest, dan had hij dat ook niet gezegd: hij was het proces niet ingegaan, wanneer hij er geen geloof in had gehad. Spreker verduidelijkt dat voorliggend memo niet van hem is; vragen daarover kunnen beter aan GS worden gesteld. Conform zijn toezegging aan de voorzitter van de FAC, heeft hij de FAC in deze vergadering willen informeren over de stand van zaken controle 2018. Hij had dat niet veel eerder kunnen doen. Nu geeft hij ook een signaal af voor het verwachte meerwerk. In de engagementletter heeft hij een budget voor de controle 2018 afgegeven, vergezeld van heldere werkafspraken. Wanneer die niet worden nagekomen, en dat leidt tot meerwerk en tot meerkosten, dan vindt hij het fair dat de provincie op de blaren zit (zoals zojuist in eerder verband door de FAC richting EY werd gesteld).

De heer Dercksen vraagt of de extra kosten 2018, die EY begroot op € 1 tot € 1,5 ton, het gevolg zijn van het niet tijdig en niet goed informeren van de provincie.

Mevrouw Bittich vraagt wat de accountant verwacht dat onderaan de eindstreep betaald moet worden door de provincie voor de controle jaarrekening 2018.

Mevrouw Lejeune hoort van de accountant dat een organisatie zoals de provincie binnen de afgesproken termijn zou moeten kunnen leveren. Bij de controle 2017 bleek dat de organisatie daar grote moeite mee heeft gehad. De vraag blijft of het wel reëel is aan te nemen dat de organisatie binnen enkele maanden zo snel zou kunnen verbeteren. Ook vraagt zij waarom het niet meteen duidelijk was dat EY de jaarrekening 2018 zou gaan controleren. Was dat onverwacht?

De heer De Droog vraagt wat de oplevering concreet zou moeten zijn. Wat was het percentage van oplevering waarmee de accountant aan de slag is gegaan? Hoe ver is het en wat is er concreet nodig om het proces af te maken?

De heer De Brey vraagt nogmaals of er een mogelijkheid is om externen in te huren, om het proces te versnellen. Hij roept op tot creatieve oplossingen. Als dat van tevoren gemeld wordt, dan heeft de VVD daar zeker financieel het een en ander voor over. Wellicht is er efficiency winst te boeken met de inzet van de nieuwe accountant.

Mevrouw De Haan begrijpt dat EY een winstwaarschuwing heeft afgegeven en dat er wekelijks gesprekken met de provincie plaatsvonden. Heeft de accountant in de maanden september en oktober vanuit de organisatie signalen gekregen die erop zouden kunnen duiden dat de controle 2018 controle niet goed ging komen?

Bij de controle 2017 heeft de accountant het regelmatig gehad over een 1000 stukjes puzzel. Is er nu weer sprake van een 1000 stukjes puzzel of zijn er verbeteringen geconstateerd?

De heer Eggermont vraagt welke verantwoordelijkheid voor de situatie door EY zelf gevoeld wordt. Hij begrijpt dat de provincie de zaken volgens de accountant niet op orde had. Toch is de accountant met de controle 2018 van start gegaan. EY meent dat de inschattingen haalbaar waren maar opnieuw blijkt dat niet het geval te zijn. Kennelijk is het beter niet meer naar inschattingen te vragen.

Mevrouw De Haan weet dat de accountant bekend is het met SAP systeem, dat ook binnen de provincie draait. De problemen met dit systeem zijn hem bekend. Ook in dat opzicht is de vraag hoe realistisch de inschatting van EY is geweest.

De heer Engwerda komt terug op het meerwerk 2018. Het meerwerk wordt veroorzaakt door het niet tijdig opleveren door de provincie, door onvoldoende kwaliteit, door de inefficiency in het proces en door een doorkijk naar de toekomst die leidde tot inefficiënties in het gehele proces. Provincie en EY hadden strakke werkafspraken met elkaar gemaakt om de controle efficiënt te kunnen uitvoeren. Blijkt dat niet mogelijk te zijn, dan leidt dat tot meerwerk. De provincie heeft de engagementletter ondertekend waarin wordt ingestemd met kosten ad € 325.000 voor controle 2018. Zojuist heeft hij gevraagd om een aanvullend budget van € 100.000 tot € 150.000. Die bedragen zal hij in rekening brengen, niet meer en niet minder.

Inderdaad zal hij in beperkte mate contractors inhuren, wanneer dat mogelijk is. Contractors zijn duur en hij wil ervoor waken dat er voor deze opdracht een compleet nieuw team wordt ingeschakeld. De ervaring is dat EY en de opdrachtgever niet tevreden zijn, indien er uitsluitend met contractors wordt gewerkt. Voor hem zijn alle opties bespreekbaar, ook als het gaat om samenwerking met PWC voor afronding van de jaarrekening 2018.

Gevraagd werd of de accountant signalen in september en oktober kreeg vanuit de organisatie. Die heeft hij niet gekregen. Een aantal belangrijke onderdelen (aanbestedingen, subsidies, materiële vaste activa, grondexploitaties) staan nog open; deze belangrijke materiële posten moeten nog worden afgerond. Daarvoor ontbreekt nu nog de goede informatie.

Ook werd gevraagd naar de verantwoordelijkheid van EY. Hij verzekert de commissie dat EY er alles aan doet om 2018 af te kunnen wikkelen. Dat kan hij niet genoeg benadrukken. Dat was en is nog steeds de insteek van EY. Hij heeft vanuit EY alle medewerking gekregen om een goed team op de been te zetten om de klus te klaren. EY heeft die verantwoordelijkheid echt genomen. Zijn bedrijf zit ook niet te wachten op negatieve berichtgeving.

EY wist dat de provincie met SAP een moeilijk traject heeft doorlopen. Daar is een goede inschatting van gemaakt. Zowel de provincie als EY vonden dat een realistische inschatting, echter, dat is niet uitgekomen. Hij kan daar niets meer aan toevoegen.

De voorzitter rondt het gesprek met de accountant af. De commissie wacht de nieuwe planning voor de jaarrekeningcontrole 2018 af. Hij dankt de heer Engwerda voor zijn komst en toelichting.

2.4 Statenbrief opschorten controle jaarrekening 2018

Gedeputeerde Strijk deelt mede dat na het vaststellen van de jaarrekening 2017 op 25 september 2019, direct gestart werd met het opstellen van de jaarrekening 2018. Dat was relatief veel werk, gelet op het doorvoeren van correcties in de posten subsidies, het moment van resultaatnemen, het onderhanden werk en grondexploitaties. Hij onderstreept de woorden van de accountant dat steeds is gemeld hoe belangrijk het was dat op 4 november het balansdossier kloppend zou zijn en tijdig moest worden opgeleverd. Nu moet hij constateren dat de deadline, die ook de provincie zelf had gesteld, niet haalbaar blijkt te zijn.

De conclusies uit de jaarrekening 2017 waren o.a. dat er meer medewerkers in het team nodig waren, maar ook medewerkers met specifieke kennis; de systemen verdienen een verbeteringslag; training is nodig om met de aangepaste systemen te kunnen werken; aanscherping van procedures; intern elkaar aanspreken op gemaakte afspraken in processen en de planning moet beter. Die verbeteringen vragen tijd. Een maand later, bij de begroting, stelden PS de budgetten vast voor het aantrekken van extra

medewerkers. De werving en selectie is gaande maar de resultaten vallen tegen. Ook al worden er goede medewerkers gevonden, dan zijn ze nog niet direct operationeel in te zetten. Met die omstandigheden heeft hij te maken. Hij weet dat 4 november een ambitieuze planning was, maar had de overtuiging dat die haalbaar moest zijn.

Afgelopen maandag heeft hij met BZK gesproken over de ontstane situatie. BZK vindt deze kwestie buitengewoon vervelend en vindt het erg belangrijk dat de provincie het jaar 2019 volgens de reguliere planning gaat afronden.

Het streven van GS is om in de komende tijd, in samenspraak met beide accountants, met een efficiency slag zo snel mogelijk weer in het schema te komen met de jaarrekeningen, nl. beide jaarrekeningen 2018 en 2019 goedgekeurd te hebben op 15 juli 2020. Dat houdt in dat er naast het verbetertraject in de organisatie, en naast de werving van deskundige medewerkers, een parallel traject moet gaan lopen.

In voorliggende brief staat dat GS extra gaan inhuren om deze slag te kunnen gaan maken. Het gesprek met PWC en EY over de mogelijkheden om zo snel mogelijk weer in het reguliere schema te komen, moet nog plaatsvinden.

Spreker vindt de ontstane situatie buitengewoon vervelend. Hij begrijpt dat de controlerende rol van de volksvertegenwoordigers daardoor onder druk staat. Hij betreurt het zeer dat hij geen beter nieuws kan brengen op dit punt. Hij vraagt het begrip van PS voor de stand van zaken en hij vraagt om het vertrouwen dat er keihard gewerkt wordt om alle aanbevelingen op te volgen. Deze moeten de organisatie structureel in staat stellen om P&C producten zelfstandig, juist, tijdig en volledig te kunnen opleveren. Hij vraagt ook om vertrouwen en instemming dat, met extra menskracht, het achterstallig werk rond 2018 kan worden ingehaald. Hij is er van overtuigd dat dit meerkosten gaat opleveren, maar hoeveel dat zal zijn kan hij nu nog niet zeggen.

Hij heeft voor zichzelf gereflecteerd of hij iets in dit traject heeft gemist als het gaat om het sturen van het proces. Een maand geleden had hij echt de inschatting dat 4 november haalbaar was, weliswaar met hangen en wurgen. Hij kreeg wel signalen dat dit spannend was en dat er buitengewoon hard gewerkt moest worden om dit te kunnen halen. Toch kreeg hij het idee dat de organisatie het zou gaan redden.

Hij baalt er enorm van dat het niet is gelukt, ook omdat hij zich realiseert dat dit voor PS erg ingewikkeld wordt.

De heer Van Wijk vraagt of de gedeputeerde op de hoogte was van het feit dat de door de accountant gevraagde documenten niet beschikbaar waren op het moment dat met de controle gestart was. Nu, na drie weken, zijn de documenten nog steeds niet aanwezig. Het lijkt erop dat er in de organisatie iets heel anders aan de hand is.

De heer Dercksen merkt op dat het goede nieuws is dat BZK over zes maanden weer gaat betalen. Na alle correcties die voor 2017 zijn doorgevoerd, had de PVV de verwachting dat 2018 soepel zou verlopen. Hij sluit zich aan bij de vraag van de heer Van Wijk waarom de accountant niet eerder is gewaarschuwd dat de datum niet haalbaar was. Wanneer de gedeputeerde die informatie niet had, dan is het de vraag of het met de organisatie wel beter gaat dan in het verleden het geval was. De indruk was dat de informatiestroom vanuit de organisatie naar de top niet altijd up to date was.

Blijkbaar is het voor de provincie moeilijk om financiële mensen aan te trekken. Dat roept bij hem overigens ook de vraag op waarom de provincie in andere landen bedrijven gaat acquireren, terwijl er voor het eigen huis onvoldoende boekhouders kunnen worden gevonden. De PVV vindt het belangrijk dat de provincie eerst het eigen huis op orde krijgt.

De heer Eggermont memoreert dat er met de accountant afspraken zijn gemaakt dat de stukken perfect zouden moeten worden opgeleverd. De SP vraagt of PS die afspraken kunnen inzien. De provincie is met de accountant een proces ingegaan, waarin kennelijk niet alles perfect was. Hij begrijpt dat de provincie enigszins overvallen is door het bericht dat de deadline van 4 november niet haalbaar is. Met het inzien van de afspraken, die met de accountant zijn gemaakt, kan de SP een en ander beter duiden.

De heer V.d. Dikkenberg constateert dat de gedeputeerde op 6 november een brief stuurde naar PS waarin geen enkele waarschuwing van de accountant op onvolledigheid van dossiers naar voren komt. Alleen komt naar voren dat er op 4 november gestart zal worden met de controle. De indruk werd gewekt dat de aanlevering van stukken goed en volledig verliep.

Hij vraagt de gedeputeerde om een reflectie op de brief van 6 november jl., immers, PS had daaruit nooit kunnen afleiden dat er problemen zaten aan te komen.

Waarom heeft de gedeputeerde de signalen van de accountant niet doorgeleid naar de FAC? Recentelijk heeft de FAC gesproken over zijn opdrachtgeversrol. Pas afgelopen maandag hoorde de FAC van de problemen. Waarom is niet eerder gesignaleerd dat het moeilijk blijkt te zijn de planning van 4 november te halen?

Is er wel een reële planning voorgesteld? Graag wil de SGP een reflectie op de eigen rol van GS. De gedeputeerde heeft deze maanden in feite maar één opdracht, nl. zo snel mogelijk weer bijbenen met de jaarrekeningencontrole om weer in het normale ritme te komen.

In de brief staat dat de gedeputeerde maandag overvallen werd door het bericht van EY. Dat roept bij hem vragen op over de betrokkenheid van de gedeputeerde.

Mevrouw De Haan sluit zich daar geheel bij aan. De gedeputeerde vroeg zojuist om begrip en vertrouwen. Dat eerste heeft zij nog niet. In de brief staat dat het bericht, dat de deadline van 4 november niet haalbaar bleek te zijn, de gedeputeerde heeft overvallen. Echter, uit de toelichting van de accountant hoort zij dat er wel degelijk signalen zijn geweest, maar er zijn geen signalen door de organisatie naar de accountant gegaan. Dat vindt zij erg zorgelijk. Dat zegt iets over de reflectie die er op de werkvloer moet zijn om te kunnen voldoen aan een realistische planning. Hoe heeft de gedeputeerde daarin geacteerd?

Zorgen heeft de ChristenUnie ook over de medewerkers. De gedeputeerde gaf aan dat er bij de begroting groen licht is gegeven voor werving en selectie. Zij meent zich te herinneren dat PS in het afgelopen jaar steeds groen licht heeft gegeven voor personeelsuitbreiding. Nu hoort zij dat het moeilijk is om personeel aan te trekken. Ook dat gegeven had veel eerder kunnen worden voorzien. Dat de gedeputeerde daardoor overvallen wordt, bevreemdt haar eveneens.

De heer De Droog begrijpt dat er extra middelen nodig zijn om de jaarrekeningen tijdig te kunnen afronden. D66 verwacht dienaangaande een voorstel van GS. Zoals de ChristenUnie zojuist aangaf, zijn er in de begroting middelen opgenomen voor personeelsuitbreiding. Wordt er wel op het juiste schaalniveau geworven? Waarom lukt het niet de juiste mensen aan te trekken?

Mevrouw Lejeune vraagt hoe BZK heeft gereageerd op de ontstane situatie: worden uitkeringen weer opgeschort, komt de provincie onder toezicht? Zij hoort dat het lastig is goed personeel aan te trekken. Is het dan realistisch om ervan uit te gaan dat de provincie voor de zomer 2020 beide jaarrekeningen kan goedkeuren?

Mevrouw Bittich wordt op haar beurt overvallen door de mededeling dat het moeilijk is medewerkers te vinden, terwijl de accountant in staat is in korte tijd een team samen te stellen. De gedeputeerde vraagt om vertrouwen. H.i. gaat het niet zozeer om vertrouwen maar om het krijgen van voldoende informatie om goede besluiten te kunnen nemen. Zij vraagt het volgende:

Heeft de gedeputeerde eerder dan 4 november het vermoeden gehad dat de deadline niet kon worden gehaald? Zo ja, waarom werd de FAC daarover niet geïnformeerd? Waarom kreeg de FAC op 5 november niet te horen dat EY de kwaliteit niet goed vond? Vindt de gedeputeerde ook dat de kwaliteit onvoldoende was? Wordt intern wel voldoende beseft dat het om gemeenschapsgeld gaat en is er met dat in het achterhoofd wel de beste beslissing genomen?

De heer De Brey en mevrouw Groen sluiten zich aan bij de reeds gestelde vragen.

De heer Wijntjes weet dat BZK geen officieel toezicht en sanctiebeleid voor provincies heeft. BZK heeft gelukkig een maatregel getroffen die de provincie Utrecht onder het huidige renteniveau weinig geld kost. Wel is zijn vraag of er nog een risico is dat de provincie daadwerkelijk op het provinciefonds wordt gekort. Spreker hoopt dat de variant, die door de VVD werd aangedragen, daadwerkelijk wordt uitgetoetst, nl. dat beide accountantskantoren via een JV de jaarrekeningen 2018 en 2019 in een hoog tempo gaan afwikkelen.

Gedeputeerde Strijk verwijst naar het memo dat hij op 6 november naar PS heeft gestuurd, waarin hij meldde dat de controle was gestart. Hij leest dit memo voor en hij herkent de opmerking van de FAC niet dat dit memo alleen maar positief van toon zou zijn. Wel herkent hij dat hij meerdere keren een beroep op PS heeft gedaan. PS vroeg bv., met het oog op de begrotingsrechtmatigheid, de subsidies uit te werken maar hij wilde dat niet ook doen, omdat er al zoveel van het controleteam werd gevraagd. Hij heeft zeker niet uitgedragen richting PS dat het jaarrekeningtraject 2018 "appeltje eitje" zou zijn.

In de week, voorafgaand aan 4 november, had hij een gesprek met de heer Engwerda, waarin deze zijn zorgen uitsprak over de staat van aanlevering stukken. Spreker heeft dat vervolgens intern nagevraagd maar kreeg daar geen eenduidig antwoord op, wel werd hem verzekerd dat de stukken er voor 4 november zouden zijn. Op zondag 3 november kwam de jaarrekening bij hem binnen en bleek de onderbouwing onvoldoende te zijn.

De heer V.d. Dikkenberg vraagt of er op die zondagmiddag een complete jaarrekening werd aangeleverd, inclusief bijlagen en overzichten, zoals door de accountant was gevraagd.

Gedeputeerde Strijk antwoordt dat hij toen geen balansdossiers heeft ontvangen, maar wel een eerste concept jaarrekening 2018, dus een boekwerk van een paar honderd pagina's. Hij heeft geen ordners vol ontvangen met de onderbouwing van vaste activa, onderhanden werk, de salarispost e.d. In dat opzicht steunt hij op de provinciale organisatie.

De heer V.d. Dikkenberg ging ervan uit dat fases waren afgerond, zoals het aanleveren van stukken. Immers, de afspraak was gemaakt dat de aanleveringen op 4 november gereed zijn, en PS ontvingen een brief dat de controle van start was gegaan. Achteraf had hij graag geweten waar het in het proces nog wringt en waar het beeld nog onvolledig was. Hij neemt het de opsteller van het memo kwalijk dat daarin niets te lezen was over de hobbels in het proces.

Mevrouw De Haan sluit zich daar geheel bij aan. De gedeputeerde zegt nu dat het memo moet worden gelezen als een winstwaarschuwing.

Gedeputeerde Strijk heeft zojuist niet willen zeggen dat dit memo als een winstwaarschuwing moet worden beschouwd. Hij heeft willen aangegeven dat in het memo wél gelezen kan worden dat het een spannend proces was en dat er onder grote druk moest worden gewerkt. Zou het een winstwaarschuwing zijn geweest, dan had hij een andere brief naar PS gezonden.

Mevrouw De Haan licht toe dat het haar vertrouwen zou geven wanneer de informatie in het vervolg op die manier wordt gegeven.

Gedeputeerde Strijk geeft aan dat hij EY pas maandag heeft gesproken. In de week voor 4 november gaf de accountant aan dat hij zich zorgen over een aantal zaken maakte. Maandag hoorde de gedeputeerde in zijn stafoverleg dat alle stukken waren aangeleverd. Wel hoorde hij via het management dat er aanvullende vragen werden gesteld, dat er aanvullend onderzoek nodig was en dat de accountant meerdere keren aangaf dat het nog niet klopte. Die signalen kreeg spreker wel door, met het idee dat het met het aanvullende werk dat werd gedaan toch zou worden opgelost.

Wanneer hij iedere keer, wanneer er dergelijke problemen aan hem wordt gemeld, een brief naar PS zou moeten zenden, dan zouden PS elke dag meerdere brieven van hem binnenkrijgen. Hij blijft toetsen wat het moment is dat hij moet opschalen, gelet op de ernst van de problematiek.

Vorige week woensdag kreeg hij het signaal dat er in de controle rond Hart van de Heuvelrug aanvullende werkzaamheden nodig waren. Tevens werd hem gemeld dat, met die aanvullende werkzaamheden, afronding mogelijk was. Hij heeft begrepen dat EY met een stapeling van problemen te maken kreeg. Alles terugkijkend zei de heer Engwerda dit weekend dat er geen geloof meer was dat de planning kon worden gehaald.

Daaraan voorafgaand kreeg de gedeputeerde het signaal dat het proces onder grote druk stond maar dat het wel haalbaar was.

Mevrouw Bittich begrijpt dat de opgeleverde conceptjaarrekening, na onderzoek door EY, niet compleet was. De accountant liet echter weten dat er nog veel ontbrak aan de jaarrekening.

Hoe zit dat?

Gedeputeerde Strijk heeft inmiddels begrepen dat er posten ontbreken en dat er onvoldoende onderbouwing is, zelfs tot op de dag van vandaag. Op 4 november was er ook sprake van problemen in de praktische afstemming tussen databestanden en koppelingen van computersystemen met EY en de provincie: daardoor kon EY niet altijd bij bestanden van de provincie, terwijl deze wel geleverd waren. In een bepaald stadium heeft hij wel scherper doorgekregen dat er na 4 november nog geen 100% oplevering was van de balansdossiers.

De vraag werd gesteld waarom hij de FAC niet eerder heeft gewaarschuwd terwijl hij uit de ambtelijke organisatie wel signalen kreeg. Op dat moment had hij nog de volle overtuiging dat het zou worden opgelost en de jaarrekening tijdig kon worden gepresenteerd. Dat was van zijn kant een misvatting. De dag nadat hij terug was uit China, had hij nog steeds de inschatting dat de planning zou worden gehaald.

De accountant heeft afgelopen zondag zijn afweging gemaakt en spreker heeft de FAC daarover op maandag geïnformeerd, eerder was niet mogelijk.

De SP vroeg om de afspraken die met de accountant zijn gemaakt over de perfecte aanlevering van stukken. De gedeputeerde weet dat niet, maar hij zal dat ambtelijk navragen. Hij begrijpt wel dat een accountant bij doorvragen soms onbevredigende antwoorden krijgt. Dat roept weer aanvullende vragen op omdat informatie niet volledig blijkt te zijn. Dat is teveel in de afgelopen week gebeurd.

Terugkomend op de ChristenUnie, memoreert de gedeputeerde dat er inderdaad eerder geld is aangevraagd om op de korte termijn medewerkers te gaan werven. Dat is deels gelukt. Echter, er zijn nog steeds 7 vacatures en getracht wordt die in te vullen. Tegelijkertijd komt het ook voor dat gekwalificeerde medewerkers (o.a. de teamleider) elders een nieuwe baan vinden. Met die omstandigheden heeft hij te maken.

Ook BZK werd door de vertraging van de controle 2018 overvallen. Formeel bezien, heeft BZK niet veel instrumenten om in te grijpen, anders dan het toepassen van een korting die met de huidige rentestand een beperkt effect heeft. Het feit dat een overheidslaag als de provincie, die zelf toezichhouder is naar gemeenten, de jaarrekeningen niet tijdig weet op te leveren, is zeer ernstig. GS en PS willen erg graag af van deze situatie, omdat het te maken heeft met de controlerende rol van PS, met het gezag en met de uitstraling van deze organisatie richting inwoners van deze provincie.

Spreker heeft BZK niet nodig om de urgentie te voelen. Hij weet niet wat BZK verder aan maatregelen kan nemen. Overigens wil hij daar ook niet op vooruitlopen. Hij hoopt dat het plan van de provincie Utrecht BZK overtuigt van het feit dat de provincie de problematiek zeer serieus neemt, dat het moet worden opgelost, en dat daarvoor een iets langere periode nodig is. Om die reden voert hij met klem het gesprek met EY en PWC over de vraag of er gezamenlijke inspanning kan worden geleverd om de controles 2018 en 2019 af te kunnen ronden.

Op de vraag van Denk antwoordt de gedeputeerde dat hij in de week voorafgaand aan 4 november een signaal kreeg dat het spannend zou worden. Hij realiseert zich onvoorstelbaar goed dat het om gemeenschapsgeld gaat; hij realiseert zich dat zelfs continu. Hij voelt zich zelfs enigszins beledigd door deze vraag. Hij baalt er enorm van dat het niet lukt.

Mevrouw Groen constateert dat de gedeputeerde de informatie voor twee sets kosten in handen heeft, waaronder de kosten die de provincie maakt voor aanlevering stukken ten behoeve van de accountant.

De gedeputeerde heeft daartoe de sleutel in handen, immers, de bestuurder bepaalt of men kan beginnen of niet. Daarnaast vragen GS geld aan PS om meer mensen in te zetten om de problemen op te lossen. Er zijn in feite drie sets medewerkers nodig: voor de controle 2018, voor de controle 2019 en voor de lopende zaken. Al die medewerkers zijn er nog niet in voldoende mate, dus dat schiet niet op.

GroenLinks wil graag afspraken maken hoe PS met GS kunnen afwegen welke kosten er gemaakt gaan worden. Was duidelijk geweest, dat GS nog budget over heeft, omdat er onvoldoende mensen kunnen worden ingehuurd, terwijl de aanlevering van stukken niet goed verliep, dan had zij graag de afweging willen maken dat het beter was de accountant nog niet in te zetten, maar ondertussen wel hard te werken aan de aanlevering van stukken. Dan had EY die meerkosten niet hoeven te maken, EY kon elders aan het werk gaan en kon dan wellicht wél aan het begin van Q2 voor de provincie aan de slag gaan. PS hebben die afweging nu niet samen met GS kunnen maken.

Mevrouw Bittich merkt op dat er bij haar fractie echt iets knaagt. Het nieuwe college van GS had het destijds over transparantie en over een andere, open manier van werken. Dat voelt zij nu niet. Zij heeft behoefte aan meer concrete informatie. EY vroeg de provincie om 10 zaken: had de provincie die 10 zaken op 4 november aangeleverd of waren het er slechts 9?

Mevrouw De Haan memoreert dat de provincie een geschiedenis achter de rug heeft op dit punt. Dat maakt dat dit voor PS een precair punt is. De informatie ademt een soort opportunistische sfeer uit en dat raakt aan mogelijk cynisme, gezien de voorgeschiedenis. De ChristenUnie vraagt om realisme. Zij kent de gedeputeerde als iemand die ook daarin transparant wil zijn. Zij vraagt of GS een inschatting hebben wat er nodig is om de zaken rond de jaarrekeningen echt op orde te krijgen zodat PS hun werk op een goede manier kunnen doen.

De heer V.d. Dikkenberg sluit zich bij die laatste vraag aan. De gedeputeerde gaf aan dat hij PS niet voor ieder wissewasje een brief kan sturen. Dat kan hij in de dagelijkse gang van zaken best begrijpen. Echter, nu was het wél erg belangrijk geweest, gezien de afspraken die GS met de accountant van PS maakte. Die afspraken zijn niet nagekomen. Graag had hij gehoord dat de gedeputeerde die afspraken niet nakwam. Eventueel kan worden voorgesteld alle communicatie vanuit de accountant via de griffier te laten lopen, zodat de FAC blijft aangesloten. Overigens heeft dat niet zijn voorkeur. Ook hij kreeg een groot “deja vue” gevoel: er was zogenaamd nooit iets aan de hand met de controle van het jaar 2017 en het heeft erg lang geduurd voordat PS daar een vinger achter kregen. Een herhaling van zetten moet worden voorkomen.

De heer Eggermont meent dat de gedeputeerde zijn vraag verkeerd heeft geïnterpreteerd. De accountant liet weten dat met de provincie is afgesproken dat de concept jaarrekening perfect zou worden opgeleverd, echter, dat gegeven komt nergens terug. Hij wil daar graag meer informatie over ontvangen. Overigens kan geen enkele overheidsinstelling zaken perfect afleveren.

De heer Dercksen begrijpt dat de gedeputeerde op zondag 3 november de concept jaarrekening ontving. Deze bleek grote tekortkomingen te bevatten. Dan zijn er twee mogelijkheden:

- De organisatie wist niet dat er een jaarrekening met grote tekortkomingen was aangeleverd
- De organisatie wist dat wel maar heeft dat de gedeputeerde niet gemeld.

Hoe luidt het antwoord op die vragen?

De heer Van Wijk constateert dat bepaalde gegevens na drie weken nog steeds niet zijn aangeleverd. Kunnen deze dan na drie maanden wel worden aangeleverd? Wellicht is er iets heel anders aan de hand. In die zin verwijst hij terug naar de vragen zojuist van de PVV.

Gedeputeerde Strijk heeft met EY gesproken over de optie of direct met de controle moet worden gestopt en deze in mei weer op te pakken. Daardoor krijgt de provincie met inhuur van derden hersteltijd om de balansdossiers in orde te maken. EY liet weten in mei en juni beperkte capaciteit te hebben, gelet op de

afronding van jaarrekeningen van andere opdrachtgevers. Het zou volgens EY goed zijn nu bepaalde zaken af te ronden en in mei zal EY vervolgens nagaan of dat voldoende is.

Spreker wil graag de samenwerking tussen EY, PWC en de provincie in beeld krijgen: wat moet de provincie opleveren, hoeveel uur moet er worden gemaakt e.d.? De afweging is hoeveel inhuur derden er moet worden ingeschakeld waardoor de accountantskosten kunnen worden verlaagd, versus minder inhuur met hogere accountantskosten.

De interne werkzaamheden rond de balansdossiers worden niet per direct stop gezet, maar wellicht heeft dit wel consequenties voor de controletaken in december en januari. Hij weet dat nog niet. Complex is hoe hij PS daarbij moet betrekken. Er loopt nu een uitvraag bij externe bureaus voor de inhuur van derden, mogelijk moet dat via een aanbesteding verlopen. Dat vraagt tijd. Er komen dan besluiten voorbij, die dezelfde dag of morgen nog moeten worden genomen. Hoe kan hij die afwegingen en besluiten tijdig aan de FAC voorleggen? Hij schakelt met de ambtelijke staf naar eer en geweten om de kosten voor de organisatie zo laag mogelijk te houden met een zo groot mogelijk leereffect. Het knaagt omdat GS bij aantreden aangaven transparant te willen zijn; dat is ook absoluut de intentie. Hij wil de FAC deelgenoot maken van zijn zoektocht daarin. Hij begrijpt de opmerking van de ChristenUnie en de SP heel goed waar het ging om gevoeligheden uit het verleden. Hij heeft dat onvoldoende ingeschat en slaat in dat opzicht soms de plank mis. Terugkijkend was het beter geweest de FAC schriftelijk te informeren. Hij zegt toe op dit dossier alles nog frequenter aan de FAC te zullen melden.

Spreker heeft geconstateerd dat de organisatie geen volledige dossiers heeft aangeleverd. Op 4 november had hij niet scherp dat het zo onvolledig zou zijn; dat is hem op die manier zo niet gewaar geworden. Wellicht heeft hij onvoldoende doorgevraagd. Wel hoorde hij van miscommunicatieverhalen.

De heer Dercksen vraagt welke conclusie de gedeputeerde trekt. De organisatie is in opbouw en heeft kennelijk zelf niet in de gaten dat ze onvolledig een gemankeerd stuk aan GS en EY opleveren.

Gedeputeerde Strijk antwoordt dat het gehele team zich bewust is van de noodzaak tot verbeteren. Zij zijn allemaal naar eer en geweten hard aan het werk. Tegelijkertijd weet hij dat er meer collega's nodig zijn en dat er tijd nodig is om de systemen aan te passen. Hij verwijt zichzelf dat hij wellicht onvoldoende scherp heeft doorgevraagd.

Mevrouw Bittich stelt voorop dat zij vooralsnog alle vertrouwen heeft in de intenties van de gedeputeerde. Zij wilde in haar eerdere reactie aangeven dat zij liever eerder geïnformeerd was geweest. Zij krijgt liever teveel informatie dan te weinig.

Gedeputeerde Strijk heeft alle begrip voor de vragen van mevrouw Bittich. Hij wilde de commissie deelgenoot maken wat dat met hem doet als hij zo'n vraag krijgt.

Gevraagd werd naar een inschatting wat er nodig is voor afronding van de jaarrekeningen. Externen worden ingehuurd, er wordt opgeschaald en bij inkoop ligt een verzoek voor een aanbesteding als het gaat om een grote opdracht. Hij hoopt dat hij die informatie zo snel mogelijk heeft en zal deze onmiddellijk doorgeven aan de FAC. Vooralsnog houdt hij vast aan de ambitieuze planning, nl. afronding van de controles 2018 en 2019 voor het zomerreces, maar dat is geen belofte.

Op vragen van de SP licht de gedeputeerde toe dat een overheidsorgaan als de provincie Utrecht een balansdossier moet hebben dat klopt. De accountant moet een jaarrekening ontvangen die staat als een huis. De accountant mag niet iets vinden dat tot correcties leidt, immers, de provincie dient de jaarrekening correct op te leveren. Op dit moment voldoet de provincie niet aan die norm. Hij accepteert dat niet maar verbeteringen vragen wel tijd; over 2 tot 3 jaar moeten de balansdossiers op orde zijn.

De voorzitter rondt de behandeling van dit agendapunt af.

2.3 Gesprek met Martine Koedijk (accountant PWC) "kennismaking en controle jaarrekening 2019"

De voorzitter heet mevrouw Koedijk welkom en excuseert zich voor het late tijdstip (23.20 uur).

Op verzoek van D66 wordt mevrouw Koedijk gevraagd te reflecteren op de aangehouden motie 94 'Actief is gezond'. Voorts vraagt de FAC haar in te gaan op de stand van zaken controle jaarrekening 2019.

Mevrouw Koedijk stelt zich voor aan de commissie. Zij is partner bij PWC en sectorvoorzitter binnenlands bestuur van PWC. Zij is verantwoordelijk voor de productontwikkeling en haar klantenportefeuille bestaat uit provincies, gemeenten en een zorginstelling. Zij werkt twee jaar bij PWC en daarvoor was zij de gemeenteaccountant van Amsterdam. Zij heeft daar veel waardering gekregen voor het binnenlands bestuur.

Haar collega Sytse Jan Dul is ook aanwezig. Zij zelf neemt de rol van ondersteuning van PS op zich terwijl Sytse Jan zich meer focust op het perspectief van de organisatie.

Nu wordt haar om een reflectie gevraagd, maar zij had niet gedacht dat dat in deze opgave nodig zou zijn.

De heer Sytse Jan Dul stelt zich eveneens voor. Hij werkt al twintig jaar bij PWC en heeft de nodige ervaring opgedaan bij provincies als Gelderland en Flevoland. Hij wil zich binnen het controleteam met name focussen op de organisatie. Er moeten goede afspraken over de planning worden gemaakt en over het leveren van een zo optimale dienstverlening. Als kritisch accountant wil hij ook meedenken hoe de organisatie verder kan worden geholpen.

De heer De Brey vraagt of er samenwerking mogelijk kan zijn tussen PWC en EY om de organisatie verder te brengen. Wellicht dat de accountants elkaar kunnen opzoeken om na te gaan wat er mogelijk is.

De heer Dercksen schrok dat mevrouw Koedijk actief is geweest als accountant bij de gemeente Amsterdam. Hij verwijst naar een artikel in de Elsevier van twee jaren terug, waarin wordt gesteld dat Amsterdam een financiële chaos was en al jarenlang een puinhoop van de boekhouding maakt. In plaats van dat wethouder Asscher dat aanpakte, bleef het een zootje, aldus Elsevier. Dat lezend, maakt hij zich zorgen.

Mevrouw Koedijk kan niet ontkennen dat Amsterdam zijn uitdagingen heeft gehad. Echter, de voormalig wethouder financiën is nu heel trots op de veranderingen die zijn ingezet. Er is een stevig verbetertraject geweest, mede door haar toedoen. De vraag over samenwerking met EY overvalt haar. Het is niet gebruikelijk dat de vertrekkende en komende accountant gaan samenwerken, maar de mogelijkheden tot samenwerking zullen wat haar betreft in een gesprek moeten worden verkend.

Tijdens de rondvraag werd er gesproken over een benen op tafel sessie. In de offerte van PWC worden een introductiesessie en kennissessies aangeboden, o.a. over de vraag hoe PS in positie kan komen. Zij ziet dienaangaande graag een uitnodiging tegemoet.

De voorzitter vraagt of dergelijke sessies door de griffie kunnen worden georganiseerd.

Wat betreft de reflectie op motie 94, verwijst mevrouw Koedijk naar de eerdere toelichting van haar collega Engwerda.

Ten aanzien van de controle jaarrekening 2019, deelt mevrouw Koedijk mede dat PWC daarmee amper begonnen is. De introductieronde in de organisatie is achter de rug maar er moeten nog de nodige stappen worden gemaakt. Daarmee wordt in januari gestart. Eerlijk gezegd weet zij niet of dat een haalbare kaart is, gelet op de situatie die maandag bekend is geworden. Dat is ook voor PWC een reflectiemoment om na te gaan of de controle wel efficiënt kan verlopen. PWC gaat na of er een slimme manier is om aan te sluiten en te starten met de controle.

De heer Dul deelt mede dat volgende week de eerste stap zal worden gezet om na te gaan hoe processen in de organisatie zijn georganiseerd; ook zullen de eerste analyses worden gemaakt.

De voorzitter dankt de accountants van PWC voor hun komst en toelichting en hoopt op een vruchtbare samenwerking.

2.5   [Statenbrief normenkader rechtmatigheid](#)

Dit agendapunt wordt naar de volgende vergadering verschoven.

2.7   [Statenbrief bestuurlijke planning P&C documenten](#)

Dit agendapunt wordt naar de volgende vergadering verschoven.

2.8   [Memo beleidscontrole in de keten](#)

Dit agendapunt wordt naar de volgende vergadering verschoven.

2.9   [Statenbrief GS onderzoek 2020 doelmatigheid en doeltreffendheid van bestuur](#)

Dit agendapunt wordt naar de volgende vergadering verschoven.

3.   **TER INFORMATIE**

3.1   [Memo fractievergoeding 2018-2019 Q1 en afwikkeling totale college periode.](#)

4.   **SLUITING**

Niets meer aan de orde zijnde, sluit de voorzitter de vergadering.